

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Hráčství v Českých Budějovicích

Bakalářská práce

Motto: "Hra je pro lidi duchaplným rozptýlením, pro hlupáky vášní."

(A.Dumas)

Autor: Zlata Pešavová

Vedoucí práce: Mgr. Josef Hošek

Datum odevzdání práce: 12. 8. 2013

Abstrakt

Ve své bakalářské práci se zabývám hráčstvím v Českých Budějovicích. Patologické hráčství je velmi závažným problémem současné doby. Nikdo z nás si to asi neuvědomí, pokud se s touto závislostí sám nesetká, nebo pokud touto závislostí není postižen někdo z jeho blízkého okolí. I já jsem měla možnost se setkat s několika patologickými hráči, jak se o tom zmiňuji v úvodu své práce.

V první teoretické části práce podrobněji popisují, kdo je to vlastně patologický hráč, jakým způsobem vzniká závislost na výherních automatech. V práci jsou podrobně rozepsaná stádia vzniku patologického hráčství. Jsou zde popsány i skupiny lidí, které mohou být hrou na výherních automatech ohroženy více a jsou zde vypsána i nebezpečná povolání. Také zde popisují jednotlivé stupně hráčství i typy hráčů. Dále v teoretické části popisují formu prevence. Je zde popsáno, co může udělat s touto závislostí jak jednotlivec, tak i celá naše společnost. Další důležitou částí práce jsou stádia uzdravování a je zde též popsána i možnost, jak se zachovat, v případě, že se dostaví recidiva. V další části práce je popsáno, jakým způsobem je ohroženo zdraví patologického hráče. Tyto informace jsem čerpala převážně z literatury MUDr. Karla Nešpora, který je uznávaným odborníkem na tuto závislost v naší republice.

Další část práce tvoří informace o hráčství v Českých Budějovicích. Je zde popsáno, kolik výherních automatů se nachází na území města a kolik povolení magistrát města vydal. Ve městě jsou řetězce několika velkých firem, které provozují výherní hrací automaty. Jedná se o firmu Mariner, firmu Cotton a firmu Campanula. Tyto herny se nacházejí v centru města a v blízkosti autobusového a vlakového nádraží, kde je velký pohyb osob. V práci se zmiňuji i o vyhláškách, které město vydalo, jakým způsobem by měla být herna označena, ale pochopitelně nejlepším řešením by bylo herny uzavřít. Další velmi důležitou částí práce je dokument, kterým by se dala situace s hazardem v České republice řešit.

Hlavním cílem této práce bylo zjistit, zda si hráči u výherních automatů uvědomují důsledky svého hraní. Výzkumná otázka zněla: Uvědomují si hráči u automatů důsledky hraní v sociální oblasti? Metodou je kvalitativní výzkum – technikou je anonymní dotazník, který byl umístěn u obsluhy tří velkých heren v Českých Budějovicích. Výběr respondentů tvoří návštěvníci heren, kteří byli ochotni dotazník vyplnit. Z padesáti dotazníků se jich vrátilo vyplněných šestnáct. Z těchto výsledků jsem vytvořila grafy, které jsou ve druhé části mé práce. Z těchto grafů mi jednoznačně nevyšlo, zda si hráči uvědomují negativní dopad svého hraní na rodinu a její blízké okolí. Do své práce jsem proto zařadila několik výpovědí osob, kterých se sociální důsledek toho, že měli v rodině, nebo v jejím blízkém okolí patologického hráče bezprostředně dotkla toto jsem potom porovnála ve své diskusi. Práce obsahuje výpověď manželky gamblera, matky gamblera atd. Z těchto výpovědí je zřejmé, a to jsem uvedla i v diskusi, že patologické hráčství má velmi negativní vliv na rodinu. Myslím si, že z mých dotazníků, to tak jednoznačně nevyplývalo proto, že největší skupinu respondentů tvořili osoby, které nemají žádné závazky, tudíž se starají pouze sami o sebe.

Tato práce měla sloužit jako materiál pro různé neziskové organizace, pro policii, nebo pro městskou policii. Měla mít preventivní charakter a měla upozornit na tuto závažnou závislost, protože ruku v ruce s touto závislostí se zvyšuje i kriminalita ve městě. I já jsem ve své práci jeden takový příklad uvedla. V závěru své práce jsem se pokusila vylíčit problematiku závislosti na hazardních hrách-tedy patologické hráčství. Jak jsem již nastínila v úvodu, je to téma dnes velmi aktuální, tudíž i literatury a zdrojů v oboru je dost. Jedná se však většinou o odborné texty a proto jsem se snažila koncipovat tuto práci tak, aby sloužila a byla lépe srozumitelná běžnému člověku. Snažila jsem se o co nejkompexnější a přitom nejjednodušší pojetí tohoto problému. Kromě teorie, kterou jsem čerpala z mnoha zdrojů literatury i internetových stránek, má moje práce především praktický přínos.

Dále jsem v této práci chtěla především varovat všechny ostatní, kteří si myslí, že patologické hráčství není problémem, aby si uvědomili, jak obrovský

společenský dopad hazardní hráčství má na celou naši společnost. Veřejnost by si měla uvědomovat, že je s tímto „ problémem“ něco potřeba udělat, protože samotná vláda s tím, bohužel nic nedělá a může se zdát, že situaci ještě podporuje.

Nezletilí patologičtí hráči, vysoké procento kriminality, blikající nevkusné neony u heren přímo u hlavních ulic v našem městě, to jsou věci, které by měli vézt k zamyšlení každého občana nejen našeho města, ale celého státu, protože ve zbytku ČR je situace obdobná. K tomu, abychom si toto uvědomili a pochopili problém, jsem vedla celou svou práci.

Abstract

Gambling in Czech Budejovice

In my work I deal with gambling in Czech Budejovice. Pathological gambling is a serious problem nowadays. None of us probably do not realize if with this addiction alone does not meet, or if this dependence is not affected by any of its surroundings. I also had the opportunity to meet with several pathological gamblers, how about, I mention in the introduction to his work.

In the first theoretical part describes in more detail who the player pathological the way of addiction to gambling machines. The work you detailing the stages of pathological gambling. Are described as well as groups of people who may be playing the slot machines more vulnerable and are also listed hazardous occupations. Also, I describe the various stages and types of gambling players. Furthermore, the theoretical part describes the form of prevention. It describes what you can do with this addiction as an individual, as well as our entire society. Another important part of the work stages of recovery, and there is also described as well as ways to preserve, if they will come relapse. The next section describes how the health risk pathological gambler. This information was drawn largely from the literature MUDr. Karla Nešpora is a recognized expert in this dependence in our country.

Another part consists of information about gambling in Czech Budejovice. It describes how many slots are located within the city and municipality of how many permits issued. In the chain of several large companies that operate slot machines. This is a company Mariner, Cotton company and business Campanula .. These casinos are located in the city center and close to bus and train station, where a large movement of people. The paper also mention decrees issued by the city, how the play should be marked, but of course the best solution would be to

close the casino. Another very important part is the document by which the situation could be gambling in the Czech Republic addressed.

Primary objective of this study was to determine whether the players at slot machines aware of the consequences of his playing. The research question was: I realize the players at the automatic result of playing in the social sphere? The method is qualitative research - technology is an anonymous questionnaire, which was placed at the service of three large casinos in the Czech Budejovice. The selection of respondents are casino visitors who were willing to complete the questionnaire. Z fifty questionnaires were returned completed sixteen. From these results, I created graphs that are in the second part of my work. From these graphs I clearly did not work out whether the players realize the negative impact of his playing on the family and its surroundings.

In my work I have therefore included the testimony of several persons involved in the social consequence of the fact that they had a family, or in the immediate vicinity of pathological directly affected, that I then compared in their discussion.

The work includes testimony gambler wife, mother gambling etc.

From these statements it is clear, and it Jesma said in the debate that pathological gambling has a very serious impact on the family.

I think of my questionnaires, it clearly did not show because the largest group of respondents consisted of persons who have no obligations, so they care only for themselves.

This work should serve as material for various non-profit organizations, the police, or municipal police. Should have a preventive character and draw attention to this serious addiction because hand-in-hand with this addiction and crime is increasing in the city. I, too, in his work one such example, he said.

In conclusion I tried to portray the issue of gambling addiction - that pathological gambling. As I outlined in the introduction, this is a very timely topic today, therefore, literature and resources in the field is enough. However, this is mostly academic texts, so I tried to design the job to serve and be better

understood by the common man. I tried on the most comprehensive and yet simple approach to this problem. In addition to theory, which I drew from many sources and literature website, my work has mainly practical benefits. Then I wanted this work especially to warn all others who think that pathological gambling is not a problem to realize the enormous social impact of gambling gambling has on our society. The public should be aware that with this "problem" something must be done because the government itself with it, unfortunately, does nothing, and it may seem that the situation still supports. Minors pathological gamblers, high crime rate, tacky neon lights flashing at the casino just off the main street in our city, these are the things which should lead to a consideration of every citizen not only our city, but the entire state, because the rest of the Czech Republic the situation is similar. In order to recognize this and understand the problem, I am next to his entire work.

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma Hráčství v Českých Budějovicích jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zdravotně sociální fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 12. 8. 2013

.....

Podpis studenta

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala Mgr. Josefu Hoškovi za vstřícný přístup, cenné rady, připomínky a za čas, který mi věnoval.

Obsah

Obsah.....	5
Úvod.....	7
1 Co je to patologické hráčství.....	8
1.1 Definice hry a hazardní hry.....	9
1.2 Definice výherního automatu.....	10
1.2.1 V čem je hazard nejnebezpečnější.....	10
1.2.2 Hazard v Česku – dokument.....	12
1.3 Definice patologického hráče.....	14
1.3.1 Etapy vzniku vývoje závislosti.....	17
1.4 Typy hráčů a hlavní faktory hráčství.....	19
1.4.1 Typy hráčů.....	19
1.4.2 Hlavní faktory hráčství.....	20
1.5 Stupně hráčství.....	21
1.5.1 Stupnice hráčských závislostí.....	21
1.5.2 Etapy stadia uzdravování.....	22
1.5.3 Rizikové skupiny patologického hráčství.....	24
1.6 Patologické hráčství a tělesné zdraví.....	26
1.7 Prevence hazardu.....	27
1.7.1 Prevence jednotlivce.....	29
1.7.2 Prevence rodičů.....	29
1.7.3 Prevence ve škole.....	30
1.7.4 Prevence v zaměstnání.....	30
1.7.5 Prevence provozovatelů heren.....	31
1.7.6 Prevence ve sdělovacích prostředcích.....	31
1.8 Sociální důsledky závislosti.....	31
1.8.1 Důsledky chování gamblera.....	32
1.9 Léčba návykových a impulzivních poruch.....	35
1.9.1 Jak poznat závislého hráče.....	37

1. 9. 2	Příznaky gamblerství.....	37
1. 9. 3	Terapie patologického hráče.....	38
1. 9. 4	Recidiva patologického hráče.....	40
2	Cíle práce a hypotézy.....	44
3	Metodika.....	45
3. 1	Metody a techniky sběru dat.....	45
3. 2	Charakteristika zkoumaného souboru.....	45
4	Výsledky.....	46
4. 1	Výsledky z dotazníku.....	46
5	Diskuse.....	53
6	Závěr.....	57
7	Seznam použité literatury.....	58
8	Klíčová slova.....	61
9	Přílohy.....	62

Úvod

Toto téma jsem si vybrala z toho důvodu, protože jsem se setkala s několika lidmi, kteří byli závislí na výherních hracích automatech. Jednalo se o osoby, se kterými jsem se denodenně setkávala ve svém předchozím zaměstnání, kdy jsem pracovala jako servírka, ale i ve svém současném zaměstnání. Pracuji jako strážník městské policie a zde se setkávám s lidmi, kteří mají bohaté zkušenosti s různými závislostmi. Každý den na ulici potkávám lidi, kteří byli nebo jsou závislí na alkoholu, drogách nebo na výherních hracích automatech. Tito lidé většinou žijí na ulici, kde doslova přežívají ze dne na den – jsou to tzv. bezdomovci.

Do našeho povědomí díky médiím vešly určité podmínky a okolnosti, za nichž se z lidí naprosto normálních stávají bezdomovci:

- v první řadě je to důsledek neovladatelné závislosti na drogách, gamblerství alkoholismu atd.,

- ztráta nebo marné hledání zaměstnání,

- vyhoštění z bytu (po výkonu trestu, rozvodu či rozkolu v rodině),

- neochota, či neschopnost přispívat rodině na výživu,

- narušení vztahů v rodině jako následek nevhodného až pohoršujícího chování,

- opuštěnost způsobená nepřijetím, ztrátou partnera, úmrtím v rodině,

- svévolný odchod (rozhodnutí pro „svobodný“ „nezávislý“ život mimo rodinu)⁽⁷⁾

Zároveň jsem měla tu možnost setkat se a vidět člověka závislého na hazardním hráčství, a to ve svém předchozím zaměstnání, kdy můj vedoucí byl patologickým hráčem. Mohu konstatovat, že se jedná o velice nepříjemnou věc, která se mě osobně dotkla. Můj bývalý šéf (vedoucí a majitel restaurace) - finančně zajištěný, dalo by se říci z velice slušné rodiny, která si zakládala na

dobré pověsti, majitel prosperující restaurace – byl patologický hráč. A ovlivňoval tímto svým problémem nejen svou rodinu (přítelkyni a děti), ale i své zaměstnance, dodavatele a další osoby, protože prohrával neustále víc a víc peněz, tudíž nebyly finance na placení faktur, nebylo z čeho platit zaměstnancům výplaty. A jak to dopadlo? Hapiendem ne – musel prodat restauraci, protože dluhy narostly do takové výše, že už se s tím nedalo nic udělat, opustil svou přítelkyni i děti. Potom utekl do zahraničí, kde se živil jako prostitut. Tak si stihl půjčit od některých místních podnikatelů finanční hotovost, stihl vybrat finanční hotovost i servírce, kdy jí ukradl kreditní kartu, z které vybral další finanční částku. Po porovnání s jinými závislostmi, kdy je veřejnost v dostatečné míře informována o možné pomoci postiženému, gambling v naší společnosti nebyl zpočátku brán jako závislost.

Oblast prevence se mi zdá být dostatečně neúčinná, ne-li žádná. Domnívám se, že jako prevence by mohla stačit možná úprava zákonů a omezení určitých druhů hazardních her a samozřejmě jejich nekompromisní prosazování. Ale na druhou stránku z výherních automatů má stát, města a obce finanční zisk, z čehož profitují. Náklady na léčbu a náklady od soudního řízení až po věznění a i následného propuštění (kdy většina osob se stává nezaměstnaným) jsou daleko vyšší, a ze sociálního hlediska daleko závažnější, než se společnost domnívá.

1 Co je to patologické hráčství

Patologické hráčství je impulsivní porucha s obdobnými symptomy jako závislost na návykových látkách. Etiologie gamblersství není zcela jasná, stejně jako není znám ani odhad prevalence problémových a patologických hráčů v populaci České republiky. Patogeneze obsahuje prvky iracionálního myšlení, vznik a prohlubování sociálně patologických jevů a antisociálního chování. Lze sledovat zvýšené suicidální chování oproti jiným návykovým nemocem. Velmi často je u pacientů přítomna psychiatrická komorbidita, nejčastěji skupina depresivních a úzkostných poruch. Závažným symptomem poruchy sociálního

zdraví je narušení sociálních vztahů, hluboká zadluženost, trestná činnost a z toho vyplývající represe. Česká republika problematice věnuje minimum pozornosti na úrovni systému péče o patologické hráče a v oblasti prevence rizikového chování.⁽⁷⁾

1.1 DEFINICE HRY

Hra byla vždy nahlížena lidstvem jako věc navýsost příjemná a dobrovolná, jako ideální svobodná lidská činnost, která má zábavný a rekreační charakter. Hra svou povahou probouzí nevědomé části naší psychiky, které nám umožňují být kreativními a kde doufáme i ve vyplnění našich snů, v kouzla. Je to svět jakési předzvěsti virtuální reality, fantazie, světa „jakoby“, kde si můžeme – tak jak si pamatujeme z dětství – vše beztrestně zkusit. Čím častěji a více se zapojujeme do hry, tím více hra přitahuje naši pozornost a běžná realita se nám zdá těžkopádnější, topornější a nezajímavě pracnější. Lehkost myšlenky a její realizace formou hry je něco, co člověka vášnivě přitahuje, a to až natolik, že zapomíná na reálný svět, ve kterém existuje. Je kruté, že do hry je v hazardu (ať již on-line nebo reálném) zabudován skutečný život, od ztráty času a peněz, až po ztrátu rodiny, zaměstnání, koníčků a naposledy též života ⁽⁷⁾

Loterií nebo jinou podobnou hrou (hazardní hrou, pozn. autora) se rozumí hra, jíž se účastní dobrovolně každá fyzická osoba, která zaplatí vklad (sázku), jehož návratnost se účastníkovi nezaručuje. O výhře nebo prohře rozhoduje náhoda nebo předem neznámá okolnost nebo událost uvedená provozovatelem v předem stanovených herních podmínkách (herní plán). Nezáleží přitom na tom, provádí-li se hra pomocí mechanických, elektronickomechanických, elektronických nebo obdobných zařízení (definice dle § 1 odst. 1 zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů)

Hazardem je předpoklad hráče, který hraje s vědomím určité nevýhody (statistická pravděpodobnost výhry daná pravidly hry), a který doufá, že bude mít štěstí, které dokáže nevýhodu překonat. U hazardních her pořádaných třetí stranou vždy platí, že poměr vsazených vkladů (sázek) a vyplacených výher je nastaven v

neprospěch hráče. Z dlouhodobého hlediska při opakovaném sázení účast na hazardní hře znamená pro sázejícího vždy jen ztrátu.⁽⁷⁾

1.2 Co je to výherní automat?

Výherní automat je vlastně počítač, mající ve svém programu matematický model hry. Grafické prvky na obrazovce nebo na kotoučcích jsou jen jakýmsi ukazatelem stavu, ve kterém se počítač nachází. V jaké poloze se kotouče zastaví, tedy nezáleží na náhodě, ale na úvaze počítače. Každý výherní stroj prochází zkušební, garantující formou osvědčení, že přístroj vyhovuje zákonům o hrách a loteriích.⁽¹⁰⁾

Tento zákon má podmínky: cena jedné hry nesmí být vyšší než dvě koruny a maximální možná výhra z jedné hry může být nejvýše 300,-Kč. To, ale neplatí pro kasinové stroje. Přitom výherní podíl musí být nastaven mezi šedesáti až osmdesáti procenty. Potíž je však vtom, že výherní automaty mají prakticky vždy dvě herní úrovně. Základní hra striktně dodržuje zákon. Ale gambler má možnost již jednou vyhrané body ponechat ve hře a znovu si je „přisadit“ do hry tzv. rizikové, kam vstupuje na vlastní žádost a v níž se zvyšuje možnost výhry. A zde je právě ono podstatné: jestliže na spodní úrovni stroj dává, v rizikové hře své dávání kompenzuje! To je vlastně psychologie hazardu: zpočátku hráč spíše vyhrává – a pak hře propadne a ocitne se v dluzích⁽¹⁰⁾

1. 2. 1 Co je na hazardu nejnebezpečnější

Možná se budete divit, ale to nejhorší je výhra, ať skutečná nebo výhra, o které člověk jen sní. Patologičtí hráči často popisují, že jim problémy začaly krátce po nějaké výhře. Je to právě výhra, která vyvolává bažení, čili silnou touhu po hazardní hře. To je velmi nebezpečné. Dost možná studujete tuto knihu proto,

že máte strach z dalších proher a problémů. To je v pořádku. Ale ještě větší strach byste měl mít z výhry! (8)

V České republice nebyla dosud v historii realizována studie výskytu patologického hráčství v populaci. Nešpor a Csémy (2005) hovoří o 0,5 – 1 %, Šerý (2001) o 3 % prevalenci (tedy v rozmezí od cca 52 000 do 313 000 osob), avšak tyto odhady pocházejí z doby před masivním rozšířením výherních hracích přístrojů, videoloterijních terminálů a dalších derivátů výherních automatů (celkový počet povolených 111 547 ks přístrojů na konci roku 2010).⁽⁷⁾

Výherní hrací automaty a hazard jsou na jedné straně zčásti věc proklínaná, zvláště těmi, kdo kvůli tomu přišli o majetek. A také těmi, kdo se snaží postižené zbavit závislosti na hracích aktivitách. Na straně druhé, poplatky a odvody z tohoto zdroje jsou neoddiskutovatelným příjmem do obecních i městských rozpočtů. Jihočeská města se snaží omezit na svém území hazardní hry. Mezi tato města patří i jihočeská Třeboň. „V Třeboni nechceme žádné výherní automaty. Je jasné, že toto utrácení peněz se poté promítá i do sociální politiky, dluh-, rodinných problémů a všeho možného. Třeboň chce být prostá výherních hracích automatů.“ uvedl třeboňský místostarosta Zdeněk Mráz.

V Českých Budějovicích je v současné době 12 provozovatelů, kterým bylo vydáno povolení k provozování výherních hracích přístrojů a 34 provozovatelů, kterým bylo vydáno usnesení podle nařízení na provozování výherních loterijních terminálů. Na území města České Budějovice se tak v současné době nachází 228 výherních hracích přístrojů (VHP) a 702 výherních loterijních terminálů (VLT). Mezi největší herny ve městě patří herny Mariner, herny Campanula a herny Cotton. Ve městě platí dvě vyhlášky, které upravují provoz výherních hracích automatů a výherních loterijních terminálů. Je to vyhláška č. č. 6/2011 o místním poplatku za provozovaný výherní hrací přístroj, koncový interaktivní videoloterijní terminál a herní místo lokálního herního systému. A druhou vyhláškou je vyhláška č. 5.

O omezení provozní doby některých sázkových her, loterií a jiných podobných her a o dalších souvisejících opatřeních. Ve městě provádí policie ČR ve spolupráci s městskou policií časté kontroly těchto zařízení. Při kontrolách se zjišťuje, zda provozovatelé dodržují řádně vyhlášku, dále se v hernách kontroluje, zda se zde nenacházejí mladistvé osoby, protože těm je vstup do heren výslovně zakázán. Při kontrolách policie se osoby, které se v herně nacházejí, lustrují přes Patros, kdy se zjišťuje, jestli osoby nejsou hledané policií České republiky. Při těchto kontrolách se velmi často nějaké osoby hledané policií najdou. Tyto kontroly by se měly provádět častěji.

1. 2. 2 Jak situaci v Česku zlepšit?

Nejlepším řešením by byl celostátní zákaz hazardu nebo jeho vykázní do omezených lokalit. Pokud by to nebylo průchodné, navrhuje:

- Co nejrychleji novelizovat zákon 202/1990 Sb. tak, aby podnikatelé v hazardu nemohli odvádět část výtěžku podle vlastního výběru. Zavést standardní a transparentní zdanění, aby se částečně pokryly škody a omezila skrytá korupce.
- Licence k provozování hazardu udělovat pouze na omezenou dobu a za vysoký poplatek
- Zákaz klamavé reklamy. Pokud reklama např. láká jackpotem, musí být uvedena i nepravděpodobnost výhry.
- Zákaz provozování hazardu tam, kam musí přicházet lidé, kteří hrát nechtějí, např. v prostorách určených pro cestující hromadné dopravy.
- Zákaz nonstop provozu ve všech zařízeních, která provozují hazard.
- Striktní zákaz hazardu u nezletilých a okamžité a tvrdé sankce těch, kteří tento zákaz nedodržují (např. vysoké pokuty, odebrání licence).
- Zařízení, kde se hazard provozuje, ať nesmějí být v blízkosti škol, zdravotnických zařízení a kulturních památek.

- Hustota zařízení, kde se provozuje hazard, ať je omezena, aby nevznikala hráčská ghetta s vysokou koncentrací zločinnosti a sociálních problémů.
- Přiznat orgánům místní správy právo v okruhu jejich působnosti zakázat hazard v jakékoliv podobě. Finančně i jinak je motivovat k omezování hazardu.
- Zlepšení právní ochrany rodin hazardních hráčů.
- Striktní zákaz půjčovat hazardním hráčům peníze ke hře přímo provozovatelem hazardu nebo jeho zaměstnanci.
- Stanovení limitní částky, kterou lze v jednom zařízení provozujícím hazard za 24 hodin prohrát, aby naivní a oklamání lidé neprohrávali během krátké doby cizí peníze, které nebudou moci nikdy zaplatit.
- Hráčům, kteří se dostanou do výkonu trestu, umožnit léčbu pro patologické hráčství ve výkonu trestu. Samo uvěznění návykovou nemoc neovlivní, účinnější je léčba.
- Omezit a ztížit provozování hazardu na internetu a provoz hazardních videoterminálů. Za nepřijatelný považujeme stav, kdy podpis jednoho člověka stačí k plošnému povolení jakékoli hazardní hry.
- Hledat cesty, jak ztížit přístup do země zahraničním podnikatelům, které láká zdejší málo regulované prostředí. To je zvláště důležité poté, co dochází k dramatickému omezení hazardu v Rusku a Polsku. Existuje riziko přesunu příslušné techniky k nám (11)

Žena v budějovickém baru hrála automaty, pak přepadla obsluhu.

Od pondělního rána pátrají českobudějovičtí kriminalisté po lupičce, která přepadla hernu s barem na Lidické třídě. V krajském městě je to v krátké době již druhé přepadení, které má na svědomí žena.

Žena přišla zkusit štěstí do herny na Lidické třídě v Českých Budějovicích. Pak obsluhu podniku přepadla. Žena si v baru nejdříve zahrála automaty, pak se odhodlala k činu.

"Vše se odehrálo kolem tři čtvrtě na tři v noci. Lupička barmance pohrozila násilím a ta jí vydala několik tisíc korun," řekla Regina Tupá, českobudějovická policejní mluvčí.

Zatím není jasné, zda žena do herny vstupovala s tím, že spáchá trestný čin, nebo jen prohrála peníze a tímto způsobem je chtěla získat zpátky.

Podle popisu byla žena přibližně 165 centimetrů vysoká, hubené postavy. Na sobě měla šedivou mikinu s kapucí, modré rifle a kozačky. Mluvila plynně česky bez přízvuku.

"Kriminalisté se obrací na občany, kteří místy, kde se loupež stala, procházeli či projížděli a mohli pachatelku spatřit," doplnila Tupá s tím, že lidé mohou zavolat na linku 158.

Pokud se podaří lupičku dopadnout, hrozí jí vězení na dva roky až deset let.

Podobné případy, kdy se k takovému činu odhodlá žena, jsou podle policejní mluvčí spíše ojedinělé.⁽²²⁾

1.3 Kdo je patologický hráč neboli gambler?

Gambler, gamblerství – forma závislosti na hracích automatech a jiných hrách, kde lze dosáhnout relativně vysokého a rychlého finančního efektu. Gamblerství se mohou stát osoby velkého věkového rozpětí, od prepubertálního období až po starší věkové kategorie, převážně mužského pohlaví. Podstatou gamblerství je propadnutí této vášni bez ohledu na následné ztráty finanční, sociální, osobní, rodinné či profesní. Náprava probíhá speciálně terapeutickou léčbou. Nejúčinnější metodou je prevence spočívající v likvidaci těchto automatů.⁽⁴⁾

Podívat se na vlastní problém skutečně nezaujatě a nestranně je velmi obtížné. Objektivní nebývá někdy ani pohled jiných lidí, už proto, že nemusí patologickému hráči rozumět a mít k dispozici veškeré potřebné informace. Nabízím vám definici patologického hráčství. Patologické hráčství uznala Americká psychiatrická asociace jako nemoc v roce 1980. U nás se diagnóza patologického hráčství oficiálně používá od 1. 1. 1994. ⁽³⁾ Patologické hráčství je

charakteristické nadměrným zaujetím hrou a nutkáním ke hře, bez ohledu na nežádoucí následky takového jednání. Tato porucha se projevuje změnami v oblasti psychiky, v prožívání, uvažování i jednání.⁽¹⁾

Porucha spočívá v častých opakovaných epizodách hráčství, které dominují v životě subjektu na úkor sociálních, materiálních, rodinných i pracovních hodnot a závazků. Lidé trpící touto poruchou mohou riskovat své zaměstnání velmi se zadlužit a lhát, nebo porušovat zákon, aby získali peníze nebo unikli placení dluhů. Postižení popisují intenzivní puzení ke hře, které lze těžko ovládnout spolu se zaujetím myšlenkami a představami hraní a okolnosti, které tuto činnost doprovázejí. Toto zaujetí a puzení se často zvyšuje v dobách, kdy je život stresující. K diagnostickým vodítkům patří trvale se opakující hráčství, které pokračuje a často i vzrůstá přes nepříznivé sociální důsledky, jako je zchudnutí, narušené rodinné vztahy a rozkol osobního života.⁽²⁾

Typické znaky emočního prožívání:

Nutkání ke hře je spojeno s vnitřním napětím a dysforickým laděním, pocit tenze se sníží teprve tehdy, když gambler začne hrát. Při hře pociťuje příjemné vzrušení a uspokojení. Často platí, že čím větší hazard, tj. čím větší je riziko ztráty, nebo naopak čím vyšší je možná výhra, tím větší vzrušení prožívá. Po hře se často cítí špatně, má výčitky svědomí. Lituje toho, co udělal, avšak ani příště nedokáže nutkání odolat. Kdyby se pokusil přestat hrát, cítil by se velice nepříjemně, byl by neklidný, napjatý a podrážděný (tyto projevy lze chápat jako abstinenční symptomy). Po určité době mohou převládnout pocity beznaděje a deprese.⁽¹⁾

Změny v uvažování a hodnocení:

Gambler je zcela zaujat úvahami o hře a představami o jejích dalších možných variantách, které by vedly k jisté výhře apod. Tyto myšlenky mohou mít až vtíravý charakter. Rizikovým faktorem je tendence vytvářet si fantazijní představy o dostupnosti velké výhry. Může převážit iracionální, emotivní

hodnocení možnosti vyhrát a popírání signálů nereálnosti těchto představ. Hráč si nepřipustí, že pravděpodobnost dosažení takového cíle je velmi nízká. Hodnocení skutečnosti bývá pod vlivem fixace na výhru nepřesné a nesprávné. Rozumová korekce bývá snižena, náhled na situaci je jen částečný, resp. občasný. Neadekvátní bývá i sebehodnocení, jejich přesvědčení, že by byli schopni přestat hrát, neodpovídá skutečnosti.⁽¹⁾

Změny v oblasti motivace a hodnotového systému:

V případě patologického hráčství nejde jen o hru jako o aktivitu, ale o hru jako předpoklad zisku, výhry. Mnohé z těch, u nichž se závislost na výhře stala dominantním motivem, definuje potřeba rychlého zbohatnutí bez vynaložení vlastního úsilí. Peníze mají mnohdy pouze význam prostředku k uspokojení jiných potřeb. Může jít o potřebu sociální prestiže, kterou by bylo možno tímto způsobem podpořit, potřebu osamostatnění, úniku od rodiny, získání chybějícího vztahu apod. Peníze jsou chápány jako prostředek posílení pocitu jistoty nebo náhražka vlastních kompetencí. Postupně dochází ke změně hodnotového systému, jedinou osobně významnou potřebou se stává hra a všechno ostatní ztratí svůj původní význam.⁽¹⁾

Typické znaky chování:

Hráč nedokáže za žádných okolností odolat hře, i když ví, že za své jednání bude odsuzován a že mu přinese celou řadu problémů. Není schopen přestat hrát nebo hrát s mírou, někdy má potřebu sázet stále větší částky peněz. Růst tolerance, podobně jako při užívání návykových látek, se může objevit i v tomto případě. Dochází k selektivnímu narušení schopnosti autoregulace. Společensky nepřijatelné jednání, které je vyvoláno zvýšenou potřebou peněz, např. krádeže, by za jiných okolností muselo vyvolat pocity viny, resp. zahanbení, a projevit se sníženým sebehodnocením. Gamblerem však bývá racionalizováno, omlouváno. Hráč je zdůvodňuje nutností ještě nějakou dobu hrát, aby vyhrál a všechno srovnal

(tj. vyrovnal dluhy). Obranou je i odklad řešení problému, který hráč ve skutečnosti řešit nechce a nedokáže. Opět jde o pouhou racionalizaci potřeby hrát. Výhra zde funguje jako možnost řešení jeho situace, a proto zdánlivě rozumné zdůvodnění rozhodnutí pokračovat v této obecně odsuzované aktivitě (1)

Součástí definice patologického hráčství je velké množství bludů patologických hráčů, např.:

- o rychlém zbohatnutí;
- o zajímavosti hry;
- o úniku a odreagování;
- o vlastní genialitě;
- „já to mám pod kontrolou“;
- „nikdo se nic nedozví“;
- o štědrých „výherních“ automatech;
- o spořitelně;
- a další;

a dále neurologický aspekt „craving“ neboli bažení.(5)

1. 3. 1 Etapy vývoje vzniku závislosti

Patologické hráčství má obvykle chronický charakter, může dojít k výkyvům v jejím projevu, ke střídavému zlepšování a zhoršování stavu. Naprosto netvrdím, že každý, kdo prohraje větší množství peněz, je patologický hráč. Nebyl jím mladík, který si přijel do Prahy něco koupit a kterého skořápkáři obehrali v podchodu metra. Když odcházel, nechápavě nahlas opakoval. „Je to možný, že jsem takovej blbec?“ Patologickým hráčem nebyl ani muž, který za jedinou noc prohrál několik set tisíc patřících jeho manželce podnikatelce a pak se zhroutil. Hazardní hra se podobá alkoholu nebo drogám. Ty také působí spoustu problémů i lidem, kteří na nich závislí nejsou (způsobí například dopravní nehody, úrazy, jaterní onemocnění, duševní poruchy a otravy při předávkování). Podobně jako

alkohol a drogy může vést i hra ke vzniku patologického návyku. Následující rozdělení dráhy patologického hráče do stádií nemoci a uzdravování pochází ze Spojených států, kde mají s touto problematikou dlouhodobé a rozsáhlé zkušenosti. Vývoj vzniku závislosti na hře prochází třemi fázemi:

1. Stadium výher

Jako mnoho jiných problémů i patologická hra začíná nenápadně. Občasné hraní zprvu nepřináší větší problémy. Má růžové představy a hýří optimismem, pro který nejsou důvody. Zvyšuje sázky a hraje častěji. Jestliže začínal hrát ve společnosti, přechází k osamělé hře. Často se chlubí, že vyhrál, i když to nemusí být pravda.⁽³⁾

2. Stadium prohrávání

V této fázi už většinou jde o patologické hráčství. Postižený myslí hlavně na hraní a s hrou nedokáže přestat. Dlouhá období prohrávání mohou být střídána pokusy hru regulovat nebo s ní přestat. Hru už často financuje z půjčených peněz. Své hraní skrývá před rodinou a blízkými lidmi. Začíná se chovat ke druhým bezohledně. Splácení dluhů odkládá a vypůjčuje si znovu větší částky peněz. Trpí zaměstnáním. Hráč má na svou práci čím dál tím méně času a energie. V rodině se objevují vážné problémy. Rodinný život v této fázi je nešťastný. Člověk, který dospěl až sem, se stává neklidný, podrážděný a uzavřený. Zanedbává své zdraví. Přestává být schopen splácet dluhy. Může se snažit získávat peníze nezákonným způsobem.⁽³⁾

3. Stadium zoufalství

Pověst hráče je poškozena. Přichází soudní jednání, podmíněné nebo nepodmíněné tresty, odcizení od rodiny i přátel, osamělost. Stále více času tráví hráč hrou nebo fantaziemi o ní. Dále prohrává. Má tendenci obviňovat z odpovědnosti za své neštěstí druhé. Lituje se, propadá depresi a beznaději. Výčitky svědomí, bez konkrétních kroků ke změně, mu nijak nepomáhají. Spíše jeho stav zhoršují. Přichází panika. V této fázi se hráč může dopustit i

závažnějších trestných činů. Typické jsou krádeže, zpronevěry a podvody. Rodiny se rozpadají. Většina hráčů v této fázi je už rozvedená. Někteří uvažují o sebevraždě nebo za sebou mají sebevražedné pokusy. Řada z nich se hroučí. Někteří se snaží unikat k alkoholu nebo jiným návykovým látkám. To jejich situaci ještě zhoršuje. V době, kdy nehrají, sílí jejich neklid, podráždění. Jsou čím dál nešťastnější.⁽³⁾

1.4 Typy hráčů a hlavní faktory hráčství

1.4.1 Typy hráčů

V této kapitole se seznámíme s typy hráčů a s hlavními faktory patologického hraní. Jako ukázková nám poslouží typologie amerického odborníka E. Morana z roku 1970, jež je založeno na dělení patologických hráčů do pěti podtypů.

Moran studoval 50 různých gamblerů a na základě toho stanovil pět typů hráčů. Údaje převedl do tabulky, kterou jsem si dovolila použít. Tato, i když velmi zajímavá typologie, však trpí nedostatkem dalšího empirického ověřování a dalšího studování.⁽⁹⁾

Typy hráče	Rozšíření	Popis
Neurotický	34 %	Hraní je odpovědí na emoční problémy, např. manželské konflikty.
Psychopatický	24 %	Hraní se objevuje ve spojení s asociálními modely

		chování.
Impulzivní	18 %	Hraní je doprovázeno ztrátou kontroly.
Subkulturální	14 %	Hráč začne hrát, aby se neodlišoval od vrstevníků, ale později vznikají problémy s kontrolou hraní.
Symptomatický	10 %	Hraní je spojeno s psychickou poruchou, např. s depresí a je považováno za druhotný úkaz.

(13)

1.4.2 Hlavní faktory hráčství

Pro lepší pochopení a srovnání jsem použila jako výchozí systém čtyř hlavních faktorů hráčství podle odborníků Z. Steela a A. Blaszczyňského. Pochází z roku 1996 a podle analýz hlavních charakteristik stanovuje čtyři primární faktory patologického hraní. Na základě rozborů zjistili větší rizikovitost a projevující se náchyllost k získání negativních osobnostních vlastností a emočních zkušeností u hráčů vykazujících impulzivitu

Faktor	Znaky
--------	-------

Psychické potíže	-ženské pohlaví -sebevražednost -psychické problémy v anamnéze
Hledání vzrušení	-zkušenosti s nadměrným pitím alkoholu
Zločinnost a pobyt v restauracích	-kriminální činnost
Impulzivita a asociální vzorce chování	-ranný kontakt s hraním -častá nezaměstnanost -oddělení od partnera nebo rozvod z důvodů hraní -nelegální činy související s impulzivním hraním

(14)

Podle dalšího výzkumu aspektů patologického hraní se zjistilo, že gamblersství bývá doprovázeno různými poruchami. Nejčastěji to mohou být: porucha kontroly impulzivity, závislostní porucha, obsedantně nutkavá porucha a porucha efektivity.

1.5 Stupně hráčství

Stejně jako u jiných lékařských chorob (např. cukrovka) se používá k určení intenzity číselná stupnice, i u gamblersství máme stupnici, jež určuje vážnost

problému. V případě hráčských závislostí má stupnice hodnoty 0-4 (podle Schaffer a kol., 1997)

1.5.1 Stupnice hráčských závislostí

úroveň 0 hra není vůbec provozována

úroveň 1 rekreační hraní bez jakéhokoliv negativního dopadu na reálný život

úroveň 2 hraní přinášející občasný výskyt drobných problémů (již označováno jako problémové hraní)

úroveň 3 hraní vedoucí ke vzniku velkých problémů a nepříznivých souvislostí, které jsou dostatečně vážné a výraznou měrou negativně zasahují do nejrůznějších oblastí reálného života (splňuje kritéria pro patologické hraní).

úroveň 4 hraní motivované potřebou hledat řešení již existujících problémů spojených s patologickým hraním, a to bez ohledu na soustavné prodlužování a většinou i zvětšování vzniklých nesnází.⁽¹⁵⁾

Již úroveň 2 se jeví po stránce sociálně psychologické jako riziková. Je považována jako jakýsi přechod mezi opravdovou závislostí. Jednoznačně maladaptivní je úroveň 3. Již tato hráčská aktivita negativně ovlivňuje jak život samotného hráče, tak i život osob pohybujiících se v jeho okolí.⁽¹⁶⁾

Někoho možná napadne otázka, jak dlouho to trvá, než se člověk stane patologickým hráčem?

Je to různé. Jeden až tři roky většinou bohatě postačují. U dospívajících a dětí bývá průběh ještě podstatně rychlejší. Někdy stačí několik týdnů nebo měsíců. Každý se nemusí dostat ze stadia výher až do stadia zoufalství. Čím dříve si hráč uvědomí nebezpečí a rozhodne se přestat se hrou, tím je to snazší, a tím větší má

naději, že se mu to podaří. Profesionální léčba může poctivou snahu o překonání problému podpořit a cestu ke zdravému způsobu života usnadnit.⁽³⁾

1. 5. 2 Etapy stadia uzdravování:

I v procesu uzdravování popisují americké prameny tři stadia:

1. Stadium kritičnosti

Hráč poctivě hledá pomoc, postupně získává naději. Opouští svět fantazií a přijímá skutečnost. Přestává hrát. Začíná uvažovat zodpovědně. Chladnokrevně provede svou finanční inventuru a sestaví plán splácení dluhů. Uvažuje jasněji. Je schopen lépe uspokojovat své skutečné potřeby, včetně duchovních. Začíná řešit problémy a správně se rozhoduje. Vrací se do zaměstnání.⁽³⁾

2. Stadium znovuvytvoření

Na základě svého finančního rozpočtu začíná splácet dluhy. Má jasné a konkrétní plány, jak postupně nahradit škody, které způsobil. Je více schopen přijímat své silné i slabé stránky. Vztahy v rodině se zlepšují. Bývalý hráč si nachází nové zájmy a záliby. Postupně se mu vrací sebeúcta. Rodina a přátelé mu začínají více důvěřovat. Je schopen stanovit si kvalitní cíle pro život. Pokud je to třeba, dokáže řešit spory s úřady nebo soudy. Je trpělivější. Více času tráví s rodinou. Postupně se mu vrací klid.⁽³⁾

3. Fáze růstu

Bývalý hráč se přestává zabývat myšlenkami na hru. Pohotově řeší různé problémy, které mu život přináší. Začíná chápat sám sebe a rozumět si. Začíná chápat druhé. Je schopen projevit druhým lidem náklonnost a pomáhat jim. Nachází nový způsob života.⁽³⁾

„Do teďka mě šatila babička. Já jsem si za dva roky nekoupil ze svého vůbec nic. Ještě k tomu jsem nějaké věci prodal. Ale to se teďko všechno změní... Budu si říkat, jak jsem byl naivní, když jsem si myslel, že někdy můžu nad tím strojem vyhrát. Prostě, co jsem dělal, byl celý nesmysl. Nechápu, jak jsem tomu mohl takhle propadnout.“ patologický hráč ve stadiu kritičnosti.⁽³⁾

1.5.3 Rizikové skupiny patologického hráčství

Ohrožení jsou všichni, ale někteří více

Alkoholový průmysl šíří nebezpečnou pověru: “Alkoholismus“ je vrozený a kdo není dědičně zatížen může vypít kolik chce a nic se mu nemůže stát. Je to nesmysl a nepravda, na kterou tvrdě doplácí mnoho lidí. Ani problémy s alkoholem ani patologické hráčství nejsou vrozené. Někteří lidé však jsou ohrožení více a měli by proto být opatrnější. O koho se konkrétně jedná?

Mladí lidé

Na odborném semináři označili policisté právě hazardní hru za častý důvod toho, proč nezletilí pachatelé vykrádají auta. Bohužel, u dětí a dospívajících vznikají závislosti všeho druhu a také patologické hráčství mnohem rychleji. Americkým tiskem proběhla zpráva o starci, patologickém hráči, který prohrál svoji rentu. Zcela bez prostředků a zoufalý sebral vnukovi dětskou pistoli z umělé hmoty a šel vyloupit banku. V bance mu dali zvláštní peníze, které na ulici vybuchly. Do té doby bezúhonný penzista se pak na stará kolena ocitl ve vězení.⁽²⁾

Muži

Dosud jsme se u nás setkávali především s muži. Pravda, muži jsou patologickým hráčstvím ohrožení více. V padesátých letech byla žena závislá na alkoholu u nás vzácností. Dnes žen, s tímto problémem velmi přibýlo. Patologické hráčství existuje i u žen. Na rodinu a výchovu dětí to působí ještě hůře nežli patologické hráčství mužů.⁽²⁾

Profesionální hráči

Profesionální hazardní hráč, který se naučil různé triky, podvůdky a dovednosti je schopen na hazardní hře nějaký čas vydělávat (typické pro karbaníky). Riziko, že propadnou patologické hráčské vášni je však u profesionálů značné. Setkal jsem se s člověkem, který si skutečně dokázal hazardní hrou vydělávat. Jenže když se z něho stal patologický hráč, jakoby na všechny zkušenosti, finty a poučky zapomněl. Začal hrát nesmyslným způsobem, nad kterým jeho dříve chladně uvažující rozum, zůstával stát. Ale pozor, většina našich pacientů začínala s hazardní hrou z nudy nebo z jiných důvodů.(2)

Nebezpečná povolání

Nebezpečná povolání jsou ta, při kterých přichází člověk do styku s hazardní hrou a kde se pohybují málo kontrolovaným způsobem volné finanční prostředky. Léčili jsme větší počet lidí, kteří pracovali jako číšníci. K postiženým patřil i majitel restaurace, který mu do ní za poplatek automat dovolil umístit. Netrvalo dlouho a začal na něm prohrávat tržby. Nebezpečná jsou také povolání s velkými a nepravidelnými příjmy a ta, kde se pracuje s velkými finančními prostředky v hotovosti. Léčili jsme však i lidi, kteří v životě v rizikové profesi nepracovali.(2)

Hyperaktivní (nadměrně živé) děti s poruchami osobnosti

Hyperaktivní děti s poruchami pozornosti jsou více ohroženy. Je zvláštní, že přestože někdy nevydrží klidně sedět ani jednu vyučovací hodinu, dokáží u automatu trávit bez přerušení mnoho hodin. I když je většinou lákají jen tak zvané „zábavní“ automaty, tyto děti si zvykají na herny, mají před očima negativní vzory hazardních hráčů, mohou se vzdalovat reálnému světu a trpí jejich páteř a pohybový systém. Jenže pozor, řada patologických hráčů byla v dětství bezproblémová a problém se u nich vytvořil až v dospělosti.(2)

Nezaměstnaní a ti, kteří selhali ve škole nebo v učení

„Zahálka plodí neřest“, říká latinské přísloví. Ale pozor: Nezaměstnanost je častěji důsledek hazardní hry nežli její příčinou (2)

Někteří další

Patřily by sem děti citově strádající, na které neměli rodiče čas, ti, kdo mají problémy s alkoholem, lidé v obtížné životní situaci, ti kdo přeceňují význam peněz a tak bychom mohli pokračovat. Ohroženi jsou v určité míře téměř všichni.(2)

1.6 Patologické hráčství a tělesné zdraví

Američtí lékaři přirovnávají patologické hráčství k závislosti na kokainu. V obou případech dochází k nebezpečnému vybičování tělesných funkcí a pak ke stavům vyčerpání. Z uvedeného vyplývají i rizika patologického hráčství pro tělesné zdraví:

- Je ohroženo srdce. Většina patologických hráčů jsou muži, u nichž je větší riziko srdečních chorob než u žen i za normálních okolností. Patologické hráčství toto riziko ještě zvyšuje. Může za to stres spojený s hrou, často chaotický způsob života a vleklé vyčerpání.
- Zhoršovat se mohou i další nemoci související se stresem: vysoký krevní tlak, vředová choroba žaludku a dvanáctníku, střevní nemoci, cukrovka. Vyšší nebezpečí těchto chorob a různých duševních problémů je i u příbuzných, protože i oni bývají vystaveni nadměrnému a dlouho trvajícím stresu. Měli by tedy svému zdraví věnovat zvýšenou pozornost.
- Mnoho hodin strávených vysedáváním u hracích automatů a stres, působí nepříznivě zejména na krční a bederní páteř a může vést k bolestivým potížím.

- Zaujetí hrou u patologických hráčů přináší zanedbání péče o zdraví. U hráčů se tedy můžeme setkat s opomíjenými a neléčenými nemocemi (např. chrupu).
- Zanedbání výživy, často jednostranná, chudé a nezdravé jídlo.
- Zvyšuje se riziko tělesných problémů působených alkoholem, tabákem a jinými návykovými látkami.⁽³⁾

Lze patologické hráčství překonat?

Lze se setkat s nejrůznějšími názory. Od naprostého podceňování hazardních her jako neškodné kratochvíle až po chmurné a děsivé předpovědi. Jaká je skutečnost? Patologickému hráčství se dá předejít prevencí. Patologické hráčství nemá jedinou příčinu. Proto také včasná opatření zahrnují více rovin. Prevence problémů způsobených hazardní hrou má ovšem širší dosah, nežli jen předcházení patologickému hráčství. Z předchozího textu víme, že i obyčejná velká prohra může způsobit spoust mrzutostí a problémů, i když se nejedná o patologické hráčství. Na druhé straně je dobré si uvědomit, že velká výhra nebo sny o ní demoralizují a odvádějí člověka od každodenní často nijak oslnivě placené prospěšné práce. Prevence problémů způsobených hazardní hrou a alkoholem a drogami má mnoho společného. Proto také bývá výhodné je spojovat a zasadit do širšího rámce povzbuzování ke zdravému způsobu života.⁽³⁾

1. 7 Prevence hazardu

Situace s prevencí u nás je rozhodně důvodem k dlouhému zamyšlení. Jak chcete obecně provádět prevenci a osvětu, když u nás neustále a neustále přibývá herních podniků a možnost hazardu je téměř na každém rohu? S prevencí by se mělo začínat již na základních školách. Vysvětluj školákovi, že gamblerství je

špatné, když se kousek od školy otevřely dvě nové herny a v celém městě je jich nespočetně mnoho? ... Navíc herny jsou i svým vzhledem lákadlem pro mládež. Krásně svítící neonové nápisy, snaží se co nejvíce upoutat každého, aby si šel prostě zahrát. Dokud u nás nebude pořádný zákon, jenž bude regulovat hazard, prevence nikdy nebude plně účinně fungovat, i kdyby byla sebevětší.

Jak říká pan doktor Nešpor: „*Jediným světlým rozhodnutím je rozhodnutí Ústavního soudu, který shledal to, co mělo být jasné už dávno. Mezi hazardními automaty fungujícími samostatně a těmi, které jsou propojeny do sítě (tzv. VLT není podstatný rozdíl. Proto mají obce dnes právo rozhodovat i o povolování těchto hazardních automatů.*“ (11)

27. 9. 2011 Prezident Václav Klaus podepsal novelu loterijního zákona na regulaci loterií a dalších druhů hazardu bude přísnější. Která dává obcím právo regulovat vyhláškami místa i čas provozování heren. Vešla v platnost teprve od 1. 2. 2012.

Díky tomu, že tento zákon do té doby neexistoval, stát přicházel o velké částky za daně z hazardu, navíc dělal výjimku mezi automaty běžnými (s pevnými vnitřky) a VLT (video lotery terminal- propojené přes síť). Na ty se zákon nevztahoval. Proto se také za posledních několik let VLT heren a terminálů objevilo jako hub po dešti. Situaci po této stránce u nás lze označit jako katastrofální. Navíc se tak děje s plnou podporou vlády. Kdyby bylo málo patologických hráčů a z výzkumů se nevědělo, jaké hazard způsobuje problémy, a jaký má dopad na širokou společnost, tak by se to dalo pochopit, ale společnost má k dispozici tolik statistik a faktů, a stejně se k tomu staví jako by se zase tak moc nedělo. Navíc kriminalita páchaná hazardními hráči je nejvyšší z veškeré kriminality závislých, poněvadž k jejímu ukojení je potřeba neustálý příjem co možná největších částek. Navíc velmi častá konzumace pervitinu v hernách vede k tomu, že tady budeme mít za pár let generaci nezaměstnaných, drogově závislých a zdravotně narušených gamblerů, kteří budou ohrožovat běžnou společnost.(17)

Když se člověk zamyslí, jak by se taková situace dala řešit, by byl asi úplný zákaz hazardu (jako roku 2007 v Norsku, kde díky tomu ubylo telefonátů na speciální linku bezpečí zřízenou pro hazard, nedošlo k nárůstu jiných forem hazardu, zákaz elektronických her vedl ke zlepšení stavu všech hráčů, kteří do té doby hazardně hráli intenzivně a rizikově). I státy USA, kde je zakázán hazard (Nevada) mají o 70% menší výskyt patologických hráčů.⁽¹⁷⁾

U nás, na rozdíl od ostatních zemí EU, kde se snaží hazard vytěsnit a berou jej jako věc nebezpečnou a špatnou, patologických hráčů neustále přibývá, a to v čím dál více společenských vrstvách. Pokud s tím stát nezačne něco dělat, nevím, jak bude schopen za pár let řešit těžké následky, které budou nedozírné.

Dr. Nešpor ve své práci rozděluje prevenci do několika úrovní (2006): prevence na úrovni jednotlivce, na úrovni rodiny, školy, zaměstnání, prevence v médiích a v celkové společnosti.⁽⁸⁾

1. 7. 1 Co může udělat jednatlivec?

Především sám hazardně nehrát. Může také před hazardní hrou varovat přátele a známé. To je velmi důležité. Právě od vás to možná ten či onen konkrétní člověk „vezme“ lépe než od kohokoliv jiného.⁽³⁾

1. 7. 2 Co mohou udělat rodiče?

Je toho hodně a do značné míry se to kryje se zásadami prevence problémů způsobených alkoholem a drogami. Zde je nejdůležitějších deset zásad:

1. Získejte důvěru dítěte, naučte se naslouchat tomu, co říká, věnujte mu potřebný čas.
2. Opatřete si o hazardní hře a jiných návykových rizicích informace, abyste o tom mohli s dítětem zasvěceně hovořit. Vyberte si k takové debatě vhodný okamžik.

3. Předcházejte tomu, aby se dítě nudilo. Toho můžete dosáhnout tím, že ho vhodně zaměstnáte v rodině, nebo mu najdete dobrou společnost a záliby mimo ni.
4. Stanovte a prosazujte zdravá pravidla. Základním pravidlem pro nezletilé je nikdy a za žádných okolností žádná hazardní hra. Za porušení pravidla by měly následovat přiměřené a předvídatelné sankce, např. ztráta nebo krácení kapesného.
5. Buďte pro dítě dobrým modelem. Dítě vycítí, že i pro vás mají peníze, které jste si poctivě vydělali, větší cenu, než kdybyste je někde našli nebo vyhráli. Pokud hazardní hru sám neprovodíte, je to výborné. Samo o sobě to ještě dítě zcela nechrání, protože je vystaveno i dalším vlivům.
6. Dítě by mělo vědět, že určité věci prostě musí umět odmítnout. Mezi ně patří i pozvání k hazardní hře.
7. Chraňte dítě před nevhodnou společností mimo jiné i tím, že mu najdete vhodné přátele a kvalitní záliby.
8. Posilujte zdravé sebevědomí dítěte.
9. Podle potřeby spolupracujte i s dalšími dospělými, školou, případně odborníky.
10. Jestliže se objeví problémy s hazardní hrou u dítěte, je třeba je energicky zvládnout. Využívejte možnosti profesionální konzultace. Čím dříve se začne problém řešit, tím je to snazší.⁽³⁾

1. 7.3 Co může dělat škola?

Může prosazovat zákaz jakýchkoliv hazardních her ve školní budově a jejím okolí. Prevenci problémů působených hazardními hrami je vhodné zasadit do rámce výchovy ke zdravému způsobu života. Pro normální populaci dětí a dospívajících jsou nejúčinnější programy za aktivní účasti předem připravených vrstevníků (peer programy) a další interaktivní postupy. Nabízení pozitivních alternativ k rizikovému chování je účinné zejména u dětí a dospívajících se

zvýšeným rizikem. O jaké pozitivní alternativy se bude jednat, záleží na specifických individuálních potřebách. Důležitá je i včas poskytnutá léčba.⁽³⁾

1. 7. 4 Co mohou dělat zaměstnavatelé

Zaměstnanec patologický hráč je něco jako časovaná bomba a může velmi poškodit pověst podniku a způsobit velké ekonomické škody. Samozřejmě i v tomto případě se prevence problémů působených hazardní hrou spojuje s prevencí problémů působených alkoholem a drogami a podporováním zdravého způsobu života zaměstnanců.⁽³⁾

1. 7. 5 Co mohou dělat ti, kdo hazardní hru provozují

Měli by ve vlastním zájmu striktně dodržovat věkovou hranici 18 let. Nic totiž nepoškozuje i tak pošramocenou pověst provozovatelů hazardních her jako nezletilí patologičtí hráči. Měli by také umět rozpoznávat patologické hráče a doporučit jim léčbu – peníze, které jim do heren přinášejí, jsou totiž ukradené, vypůjčené nebo zpronevěřené a jsou zdrojem problémů. Patologický hráč by se měl léčit, ne hrát. Konečně zaměstnanci v tomto oboru by zásadně neměli hazardní hru sami hrát. Hrozí jim totiž, ve větší míře než ostatním, nebezpečí patologického hráčství.⁽³⁾

1. 7. 6 Co mohou dělat sdělovací prostředky

Mohou nabízet lepší trávení volného času než, je hazardní hra a nabízet pozitivní modely lidí, kteří mají kvalitní záliby a pro něž je práce důležitá sama o sobě. Média by měla dát prostor i debatě týkající se nebezpečí hazardní hry a

tomu, jak ho snižovat. Rozhodně by se sdělovací prostředky neměly propůjčit přímé i nepřímé reklamě hazardních her.⁽³⁾

1. 7. 7 Co může dělat společnost

Účinná prevence zahrnuje snižování poptávky po hazardní hře a snižování její dostupnosti. Poptávku lze snižovat pomocí účinných programů zahrnujících pokud možno více sektorů (jednotlivec, rodina, vrstevníci, škola, pracoviště, sdělovací prostředky atd.). Dostupnost je možné snižovat zákony a omezeními určitých druhů hazardní hry a samozřejmě jejich nekompromisním prosazováním. To se u nás v současnosti zatím dostatečně neděje.⁽³⁾

1. 8 Sociální důsledky závislosti na hře:

Gambling je společensky odmítán, zejména pokud přesáhne určitou hranici a stane se hlavní náplní života a dominantní potřebou postiženého jedince. V postoji ostatních lidí převažuje odsudek, opovržení a odmítání. Gambler je považován za člověka se slabou vůlí, jehož si nelze vážit. I v tomto případě bývá běžné nepřesné hodnocení gamblingu jako zlovyku, kterého by se mohl hráč zbavit, kdyby chtěl. Lidé si dost často neuvědomují, že jde o poruchu, kterou je třeba léčit, a z toho vyplývá i jejich chování. ⁽¹⁾

1. 8. 1 Důsledky chování gamblera

Co se týče gamblerova okolí a to jak rodinného, sociálního, pracovního i volnočasového, ovlivňuje v něm 10- 15 lidí. Co se týče široké populace, může ovlivnit i mnohem větší prostředí. Jaké mívají většinou gambleři sociální problémy? Co se týče partnerského života, jsou to většinou rozvody a rozchody. Co se týče rodiny, pokulhávají či nezvládají výchovu dětí, pokud mají již vlastní. Intenzivní gamblerství může vést k silnému zadlužení celé rodiny, v nejhorším

případě k psychickému zhroucení některého ze členů, kteří bývají mnohokrát více postiženi dopady hráčovi závislosti než samotný gambler. Navíc, pokud takto rodinu nezasáhne, alespoň se jeho pověst v ní natolik zhorší, že to může vést k omezení kontaktu až k úplnému vyčlenění. Celkově s takovou osobou omezí kontakt okolí, navíc absolutně ztrácí důvěryhodnost. Pokud je účastníkem nějakých společenských aktivit, bývá vyloučen. Velký sociální dopad má též velké rozšíření heren a sázkových kanceláří, které vede ke snadnějšímu a většímu zadlužování hráčů, které může vézt kromě ztráty majetku až k trestnímu stíhání. Dost takových lidí končí na ulici nebo ve vězení, či se záznamem v trestním rejstříku. Průměrná finanční ztráta hráče před nastoupením léčby je něco kolem 1.5- 2 mil. Korun.⁽¹⁷⁾

Kriminalita mezi gamblery je velmi vysoká. Podle odborníků se jedná o specifický druh, poněvadž její základ je potřeba získání peněz na hazard, tedy ukojení závislosti, je tedy silně psychologicky ovlivněna.

Nejčastěji si jako cíl pro páchání těchto zločinů volí tito lidé přímo herní podniky, jejich zaměstnance či návštěvníky, popřípadě jejich blízké okolí (např. případ, kdy hráč před hernou s nožem přepadl muže a uloupené peníze šel prohrát do té stejné herny, kde byl zanedlouho dopaden PČR). Většinou se jedná o loupeže, přepadení, ale může dojít až k vraždě. Dále může přijít na řadu sociální prostředí gamblera (rodina, zaměstnání, známí). Může však zasáhnout i širší okolí. Například zloději (gambleři) specializující se na krádeže autorádií. Pochopitelně může u gamblera nastat i trestní stíhání při obrovském zadlužení a neschopnosti splácet půjčky (někdy i několik milionů, navíc člověk, co už o vše přišel a navíc je díky závislosti nezaměstnan, prostě nemá jak splácet, pokud ovšem nehodlá pro jejich zisk páchat další trestnou činnost).⁽¹⁷⁾

Můžeme říct, že získávání na hazard kriminální činností je pro patologické hráče charakteristické. Lze to též vypočítat ze statistik MFČR, a to čísla hospodářského výsledku výherních hracích přístrojů a technických herních zařízení (102,154 miliard Kč 40)⁽²³⁾ a prevalenčního odhadu patologických hráčů

(1 % z populace = 100.000 osob, viz kapitola X. 1).⁽²⁴⁾ Vycházíme-li z hrubé měsíční průměrné mzdy, při porovnání těchto údajů nám vyplývá, že většinu peněz získávají trestnou činností nebo je počet patologických hráčů u nás mnohem vyšší, a hrozí tak ohrožení celé společnosti. Velkou podporou trestné činnosti páchané gamblery jsou zastavárny, kde končí většina těchto nelegálně nabitých věcí, poněvadž je lze zde bez větších problémů prodat.

Z toho všeho vyplývá, že zvyšování počtu herních podniků vede k nárůstu kriminality. Přesto to však naše legislativa nebere v potaz. Mezi další typy kriminality též patří tzv. praní špinavých peněz, majitelů v hernách. Dochází tak k hospodářské kriminalitě. Dále se dějí případy, kdy majitel herny úmyslně zasáhne do řídicí jednotky automatů- tzv. EPROM, aby mohl vymazat údaje o vyplacených výhrách nebo upravil stroj tak, aby částka výherního podílu mimo zákonný limit. Jelikož zákon neukládá povinnost ochranné plomby, jsou tyto přečiny nepostižitelné ⁽¹⁷⁾

Dalším typem kriminality je umožnění nezletilému hrát hazardní automat. Osoba, která umožní, byť i neúmyslně, dítěti možnost hry na nějakém výherním přístroji, může být odsouzena až k 1 roku vězení, v lepším případě zákazem činnosti.

Nehledě ještě k tomu, že gambleři - narkomani zde dělají drogové obchody, navíc rozšíření hazardu znamená potřebu výroby většího množství drog.

Patologické hráčství je poruchou, která se objevuje již v období adolescence a z toho vyplývají i typické sociální problémy, které jej doprovázejí. Závislost na hře ohrožuje profesní roli, resp. profesní přípravu. Pro školu i pro zaměstnání má dva nepříznivé důsledky. Jedním z nich je ztráta motivace k práci, která doprovází všechny závislosti, a následné zhoršení výkonu. Druhým je změna chování: hráč ztrácí zábrany, přestává respektovat základní sociální normy a hodnoty. Je zde zvýšená pravděpodobnost, že přestane chodit do školy či do zaměstnání, protože nedokáže odolat nutkání ke hře, případně zde začne podvádět a krást, aby získal

potřebné finanční prostředky. Proto bývá nakonec propuštěn ze zaměstnání nebo vyloučen ze školy.⁽¹⁾

Závislost na hře vede k narušení mezilidských vztahů. Gambler své rodinné příslušníky i přátele podvádí, lže jim, půjčuje si od nich peníze, které nevrací, krade jejich věci apod. Potřeba hry se stala větší hodnotou než citový vztah. Dochází k určitému emočnímu oploštění, bezohlednosti, k zúžení hodnot a ke ztrátě zájmu o blízké lidi. ⁽¹⁾

Rodinní příslušníci by neměli podlehnout iluzi o možnosti spontánní nápravy. Hráč snadno slíbí, že přestane, ale slib nedodrží. Patologický hráč potřebuje odbornou péči, nelze uvěřit jeho sugestivním slibům, že s hraním skončí sám, jenom až atd. V tomto případě ani nemusí jít o vědomou lež. Gambler může být skutečně přesvědčen, že by to dokázal, ale opak je pravdou. Je docela dobře možné, že by chtěl s hraním přestat, ale nevydrží to, nutkání ke hře je silnější. Je to člověk psychicky závislý na hře, a protože se této závislosti nikdy zcela nezbaví, je nutná trvalá změna životního stylu.⁽¹⁾

1.9 Léčba návykových a impulzivních poruch

Léčba návykových a impulzivních poruch je podobná jako v případě jiných závislostí. Podmínkou žádoucího efektu je motivace pacienta. Léčba může být ústavní i ambulantní, hospitalizace umožňuje zásadní změnu prostředí a izolaci od podnětů vyvolávajících nežádoucí jednání.⁽⁸⁾

- Farmakologická léčba je zaměřena na snížení nutkavé potřeby jednat určitým způsobem, event. na úpravu negativního emočního ladění, např. deprese.
- Psychoterapie je důležitou součástí léčebného postupu, nemocný musí získat náhled, porozumět sám sobě, akceptovat změnu hodnot a nacvičit si potřebné způsoby chování. Léčba je zaměřena i na změnu životního stylu.

Používá se kognitivní a behaviorální terapie, vhodná je psychoterapie individuální i skupinová.

- Práce s rodinou je nutná vzhledem k tomu, že narušené vztahy mohou negativně působit i po skončení léčby. Spolupráce rodiny je potřebná pro zafixování žádoucího životního stylu i pro nalezení jeho nového smyslu. (1)

V současné době je v ČR vybudován relativně ucelený systém péče pro uživatele návykových látek. Bém (in Kalina et al., 2008, pp. 155 - 158) uvádí: „Efektivní systém péče by měl splňovat řadu kritérií v oblasti kvalitativní (struktura a provázanost sítě), tak i v oblasti kvantitativní (rozsah a dostupnost péče)“.(7)

V oblasti kvalitativní se jedná o následující kritéria: komplexnost; provázanost; efektivita;

V oblasti kvantitativní se jedná o následující kritéria: rozsah systému péče; dostupnost;

V oblasti péče o patologické hráče však tyto kritéria nejsou naplňovány. Zatímco protidrogová politika ČR je dobře definována, strukturována a relativně záhodně financována, v systému prevence a péče o patologické hráče k téměř žádné organizaci nedochází. V ČR dosud neexistuje akademický institut zabývající se touto problematikou (jako je tomu ve vyspělých zemích EU a světa, např. Norský institut pro výzkum alkoholu a drog SIRIUS, aj.) a legislativa, upravující provozování výherních automatů a dalších druhů rizikových sázkových her celou situaci nadměru zhoršuje.(7)

V systému péče o patologické hráče nelze jinak, než využívat paralelně struktury vytvořené pro léčbu uživatelů návykových látek, i když léčba patologického hráčství má svá významná specifika. Jsou tedy využívány zejména:

- Sociální služby základního a odborného poradenství (zejména dluhové poradenství);
- Sociální práce (zejména tzv. Case management – sociální případové studie);
- Ambulantní léčba (v zařízeních zdravotnického a nezdravotnického charakteru);
- Ústavní léčba (psychiatrické léčebny a oddělení nemocnic, atp.);
- Terapeutické komunity;
- Doléčovací programy (zejména svépomocné organizace Anonymní gambleři, atp.);

Nízký počet léčených patologických hráčů podle statistik ÚZIS (2010) je také dán omezenou dostupností ústavní léčby a kapacitou těchto zařízení. Psychiatrické léčebny a psychiatrická oddělení nemocnic se nacházejí jen v některých krajích. (7)

1. 9. 1 Jak závislého hráče rozeznat

Příznaky začínajícího nebo již rozvinutého gamblerství (ale i jiných závislostí) se dají rozdělit do několika typických skupin. První jsou typické změny chování ve škole nebo v práci. Mládež začíná mít neomluvené hodiny, přičemž rodičům předstírají, že chodí do školy. Dítě výrazně zanedbává školu i jiné povinnosti, mění se jeho chování a celá osobnost. Na hru potřebují stále více peněz, které se mohou ztrácet rodičům, prarodičům nebo si stále více půjčují. Nesetkáme se ale s tím, že by si dítě nebo dospělý na hru vydělal např. brigádou. Potřebuje peníze rychle a stále více, takže brzy jsou průvodním znakem gamblerství krádeže, defraudace, podvody a prostituce.(6)

1. 9. 2 Příznaky gamblerství

- pracovník žádá dříve zálohu, podnikatel platby ihned, pronájemce nájemné předčasně (pod různými záminkami)

- náhlá uzavřenost kolegy

- náladovost, podrážděnost

- rozkouskovaná dovolená

- půjčování si peněz, prodávání věcí

- pracovník má stále stejný plat, ale životní úroveň a jeho vizáž se rychle horší

- do práce mu volají věřitelé

Dospělí gambleři mají stále více absencí v práci, vymlouvají se na nemoci a výmluvy jsou stále nápaditější a neuvěřitelnější. Ruku v ruce s tím jde zanedbávání rodiny a přátel, konec se sportováním, pokud gambler sportoval, rezignace na původní aktivity jako je kultura a obecně veškerá jiná zábava než právě hraní.⁽⁶⁾

Gambler s narůstající závislostí také má stále větší dluhy, které velmi rychle narůstají a přerůstají mu přes hlavu. Proto si gambler půjčuje ve stále širším okruhu lidí, nejdříve např. v rodině, u kamarádů a přátel, v práci u kolegů a pak už třeba od neznámých lidí v hospodě. Půjčky přitom není schopen vůbec splácet, zaplétá se nejen do finančních problémů, ale i do lží, vrší sliby o brzkém zaplacení. Je otázkou času, než půjčky nahradí krádeže nebo defraudace. Začíná také kolegům a známým nabízet věci k prodeji, nejdříve svoje, později i kradené. V určitém okamžiku, zejména ve třetím hracím období plné závislosti, přicházejí deprese, které mohou vyústit až v pokusy o sebevraždu.⁽⁶⁾

Jestliže takovéto příznaky u někoho kolem sebe pozorujeme, je to základ toho, abychom mu mohli pomoci. Sami to ale nezvládneme, je nezbytně nutné obrátit se na odborníky.

Patologické hráčství je porucha, která spočívá v častých opakovaných epizodách hazardní hry. Hazardní hra začíná ovládat život postiženého na úkor materiálních, rodinných a pracovních hodnot. (6)

1. 9. 3 Terapie gamblerů

Chorobné hráčství má číslo diagnózy F63.0 podle mezinárodní klasifikace nemocí. Léčba gamblerství je náročná a dlouhodobá stejně jako léčba jiných závislostí. Je nutná maximální spolupráce pacienta. Pokud na sobě hráč rozpozná příznaky patologického gamblerství, léčba je často tím jediným, co mu může pomoci. Probíhá zpravidla několika paralelními způsoby a postupy, mezi které patří například psychoterapie, rodinná terapie, nácvik rozhodování, sociálních dovedností, osvojení si efektivních metod zvládnání stresu aj. Nutné jsou také terapeutické postupy, které se zabývají návody na kompletní změnu celého životního stylu, ozdravení závislé osoby a navedení ji na nové podněty (například snaha přivést ji ke sportu a podobně). Různé formy psychoterapie se kombinují s medikací, často se podávají antidepresiva. Gambleré jsou tělesně nemocní lidé, vyčerpaní, unavení a nevyspalí ze stálého hraní. Dále i psychicky vyčerpaní z neustálého přemýšlení, jak z bludného kruhu ven, kde sehnat peníze na další hru, jak zaplatit dluhy a co říct věřitelům. Jsou často vznětliví až agresivní, podezíraví nebo naopak apatičtí, mají velmi často snížené sebeovládání.

V případě hodně rozvinutých případů gamblerství léčba předpokládá hospitalizaci; po skončení ústavního léčení je nezbytné, aby závislá osoba pravidelně a hlavně dlouhodobě docházela na léčení ambulantní.(6)

1. 9.4 Recidiva – selhání nebo užitečná zkušenost

Slovo „ krize“ se v čínštině skládá ze dvou znaků. Ten první znamená nebezpečí, ten druhý příležitost. Recidiva je krizí nebezpečnou tím, že se chorobný hráč, po kratší nebo i dlouhé době, vrací k hazardní hře. Příležitost spočívá v tom, že chyby nás skutečně mohou hodně naučit a že je pak člověk opatrnější.(2)

Co v případě recidivy udělat?

1. Recidivu co nejrychleji zastavit.
2. Poté, co jste recidivu zastavil, si důkladně popřemýšlejte o tom, v čem vám byla tato zkušenost užitečná. Samozřejmě ještě lépe je moci si o tom s někým rozumným pohovořit. Někomu se přemýšlí lépe s papírem a tužkou – může tedy recidivu popsat a vyvodit z ní písemné závěry do budoucna.
3. Kdybyste nedokázal zastavit recidivu sám, hledejte pomoc. Takovou pomocí může být profesionál, centrum krizové intervence, linka důvěry, blízký člověk, který vás odveze na venkov, zdravotnické zařízení. Až recidivu zastavíte, následuje samozřejmě vyhodnocení recidivy jako zkušenosti, což vám může ušetřit podobné problémy v budoucnu. Ve velké výhodě je ten, kdo je na recidivu připraven. Samozřejmě to neznamená ji předpokládat, nebo dokonce přivolávat. Ve spoustě domů jsou přece také nainstalována hasicí zařízení, i když nikdo nepředpokládá, že by tam hořelo. Podobně vy buďte na recidivu připraven, zároveň jí ale předcházejte. Kdybyste se však vrátil k hazardní hře, mějte v záloze konkrétní plán.(2)

Město České Budějovice v souvislosti se zvyšující se kriminalitou, kdy docházelo k velkému množství loupežných přepadení a to nejen v barech, ale i na osobách vydalo v roce 2011 novou vyhlášku č. 5 ***O omezení provozní doby některých sázkových her, loterií a o dalších souvisejících opatřeních.*** Tato vyhláška nabyla účinnosti 16. 12. 2011 a zní:

Článek 1 Předmět úpravy

Zastupitelstvo statutárního města České Budějovice se na svém zasedání konaném dne 15. prosince 2011 usneslo (usnesení č. 310/2011) vydat na základě § 10 písm. a) a d) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obcích“) a § 50 odst. 4 zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o loteriích“), a v souladu s § 84 odst. 2 písm. h) zákona o obcích tuto obecně závaznou vyhlášku, Tato obecně závazná vyhláška je vydávána k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku a za účelem předcházení negativních jevů spojených s hraním některých sázkových her, loterií a jiných podobných her včetně ochrany dětí a mladistvých před škodlivými důsledky jejich účasti na těchto hrách, a to zejména do doby, než bude moci být postupem dle příslušných právních předpisů zcela naplněn účel ustanovení vyhlášky statutárního města České Budějovice o zákazu provozování některých sázkových her, loterií a jiných podobných her.

Článek 2 Pojem regulovaných her

Regulovanými hrami ve smyslu této obecně závazné vyhlášky se rozumí

1. sázkové hry podle § 2 písm. e), g), i), l), m) a n) zákona o loteriích,
2. loterie a jiné podobné hry podle § 2 písm. j) zákona o loteriích,
3. loterie a jiné podobné hry podle § 50 odst. 3 zákona o loteriích, provozované na území statutárního města České Budějovice. (19)

Článek 3 Omezení provozní doby

Regulované hry podle této obecně závazné vyhlášky mohou být provozovány každý den pouze v době od 08:00 do 14:00 hodin, jde-li o provozovny nacházející se do vzdálenosti 100 metrů od objektů využívaných jako škola či školské zařízení, v ostatních provozovnách každý den v době od 6:00 do 22:00 hodin.⁽¹⁸⁾

Článek 4 Vzhled provozovny

(1) Vzhled provozovny, v rámci níž je provozována některá z regulovaných her podle této obecně závazné vyhlášky, musí být upraven tak, aby

a) skrze výlohy, vstupy, okna nebo jiné stavební otvory nebylo možné nahlížet do vnitřku provozovny, popř. do jiných místností, v nichž jsou regulované hry provozovány,

b) při označení provozovny je povoleno použít slovo „herna“ nebo „kasino“, a to pouze jednou, pokud provozovna splňuje podmínky příslušného právního předpisu pro takové označení; ustanovení příslušných právních předpisů o označování provozoven tím nejsou dotčena

c) výška písma nebo jiného grafického vyobrazení názvu provozovny nesmí přesáhnout 20 centimetrů,

d) označení provozovny nesmí mít reklamní charakter; zakázáno je zejména světelné označení provozovny nebo jejího názvu,

e) zakázáno je umisťovat vně provozovny včetně vnějšího pláště budovy, v níž se provozovna nachází, zařízení spojená s regulovanou hrou; zakázáno je zejména umisťování zařízení informujících o stavu hry nebo o výši možné výhry.

(2) Povinnosti podle odst. 1 písm. a) a c) se nevztahují na provozovny, v nichž provoz regulovaných her tvoří doplňkovou činnost; i u těchto provozoven však platí, že provozování regulované hry nesmí být viditelné z vnějšku provozovny

Článek 5 Přechodná a společná ustanovení

(1) Provozovatelé provozoven, v rámci nichž je provozována některá z regulovaných her podle této obecně závazné vyhlášky, jsou povinni uvést

provozní dobu regulovaných her do souladu s omezením podle čl. 3 nejpozději do tří dnů ode dne účinnosti této obecně závazné vyhlášky.

(2) Provozovatelé provozoven, v rámci nichž je provozována některá z regulovaných her podle této obecně závazné vyhlášky, jsou povinni uvést vzhled své provozovny do souladu s povinnostmi podle čl. 4 nejpozději do tří měsíců ode dne účinnosti této obecně závazné vyhlášky.

(3) Ustanoveními této obecně závazné vyhlášky nejsou dotčeny povinnosti provozovatelů regulovaných her vyplývajících z jiných právních předpisů, zejména pak není dotčen zákaz těchto činností vyplývajících ze zákona o loteriích anebo z vyhlášky statutárního města České Budějovice o zákazu provozování některých sázkových her, loterií a jiných podobných her.⁽¹⁹⁾

2 Cíle práce a hypotézy

Hlavním cílem práce je zjistit, zda si hráči u výherních automatů uvědomují důsledky svého hraní.

Výzkumné otázky:

- 1) Uvědomují si hráči u výherních automatů důsledky hraní v sociální oblasti?
 - a) Uvědomuje si hráč jaký má hraní dopad na jeho rodinu?

Hypotézy nebyly stanoveny, vzhledem k tomu, že byl použit kvalitativní výzkum.

3 Metodika

3.1 Metody a techniky sběru dat

Ve své práci jsem zvolila techniku formou dotazníku, který se skládal ze 14 otázek.

Myslím, že je nejvhodnější metodou při zkoumání událostí ze subjektivního života jednotlivců. Nevýhodou tohoto výzkumu je nízká reliabilita a zkoumání malého počtu respondentů, ale na druhou stranu může prokazovat kvalitativní výzkum vysokou validitu a o respondentech se shromáždí více informací.⁽⁸⁾

Dotazníky byly rozmístěny ve třech hernách, které se nachází v Českých Budějovicích. Jednalo se o hernu Mariner, hernu Cotton a hernu Campanula.

Vyplňování dotazníku probíhalo anonymním způsobem, kdy návštěvníci herny vyplnili dotazník, který zanechali u obsluhy herny. Dotazníky byly umístěny u obsluhy herny od prosince roku 2012 do března roku 2013. Ve třech hernách bylo ponecháno u obsluhy 50 dotazníků.

3.2 Charakteristika zkoumaného souboru

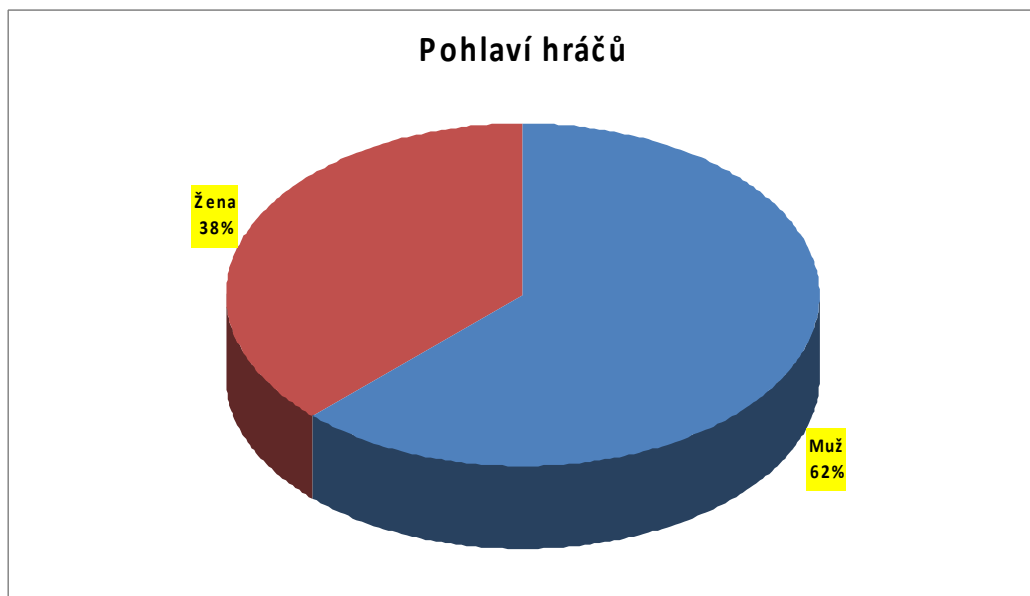
Zkoumaný soubor byl vybrán z náhodných klientů, kteří navštívili hernu a byli ochotni vyplnit dotazník.

4 Výsledky

4.1 Výsledky z dotazníků

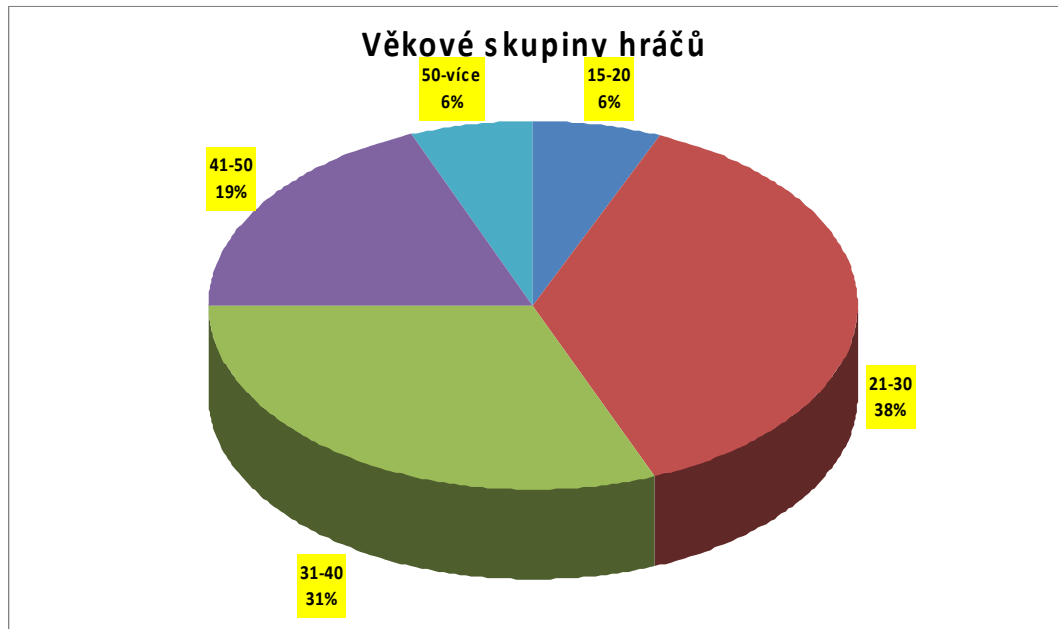
Z 50 – ti dotazníků se mi vrátilo 16 dotazníků.

Graf č. 1

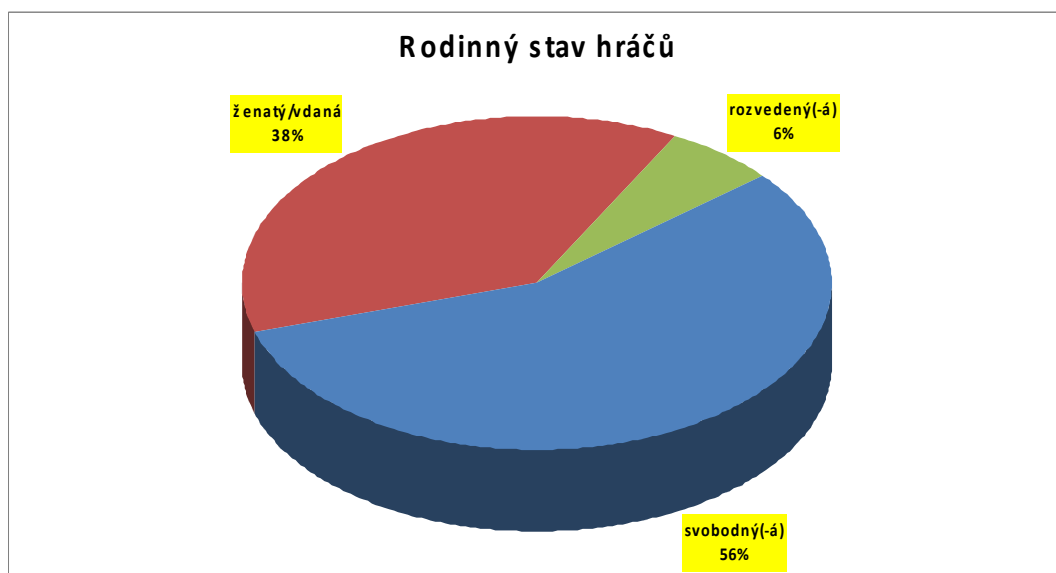
Otázka č. 1. Jste muž nebo žena? Z tohoto grafu mi jednoznačně vyšlo, že hernu navštěvují převážně muži.

Graf č. 2

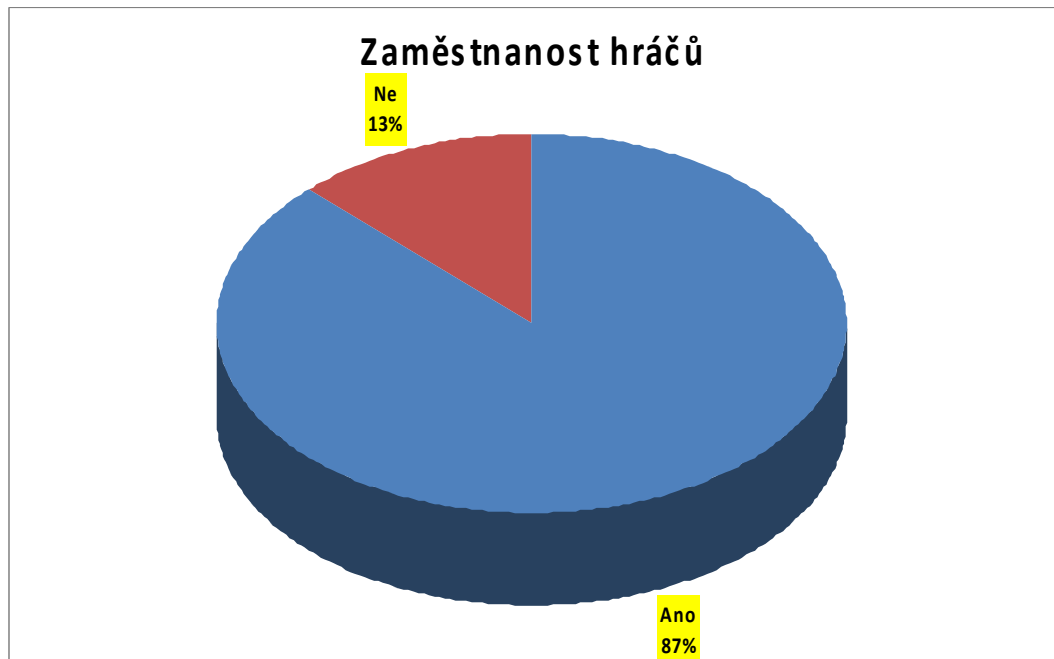
Otázka č. 2. Věková kategorie – V této otázce jsem rozdělila hráče do pěti věkových kategorií a z grafu mi vyšlo, že klientelu heren tvoří nejvíce věková skupina od 21-30 let. Druhou nejpočetnější skupinou je věková kategorie od 31-40 let.

Graf č. 3

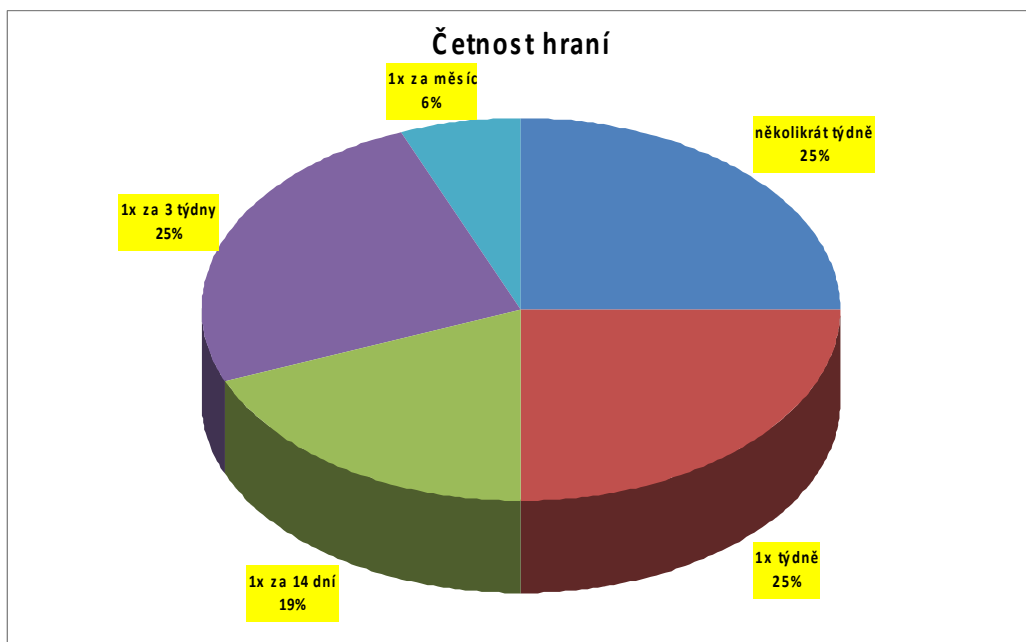
Otázka č. 3. Jaký je Váš současný rodinný stav? Z tohoto grafu mi vyšlo, že největší skupinu hráčů tvoří svobodní klienti.

Graf č. 4

Otázka č. 4. Jste zaměstnaný? Z tohoto grafu vyšlo, že převážná většina hráčů je zaměstnaná. K této otázce bych přidala i otázku č. 5. Jaké je Vaše povolání? Na tuto otázku mi tři respondenti vůbec neodpověděli a z ostatních dotazníků vyšlo, že hráči mají obyčejná povolání. (uklizečka, zedník, instalatér, automechanik). Pouze jeden respondent odpověděl, že je manažer.

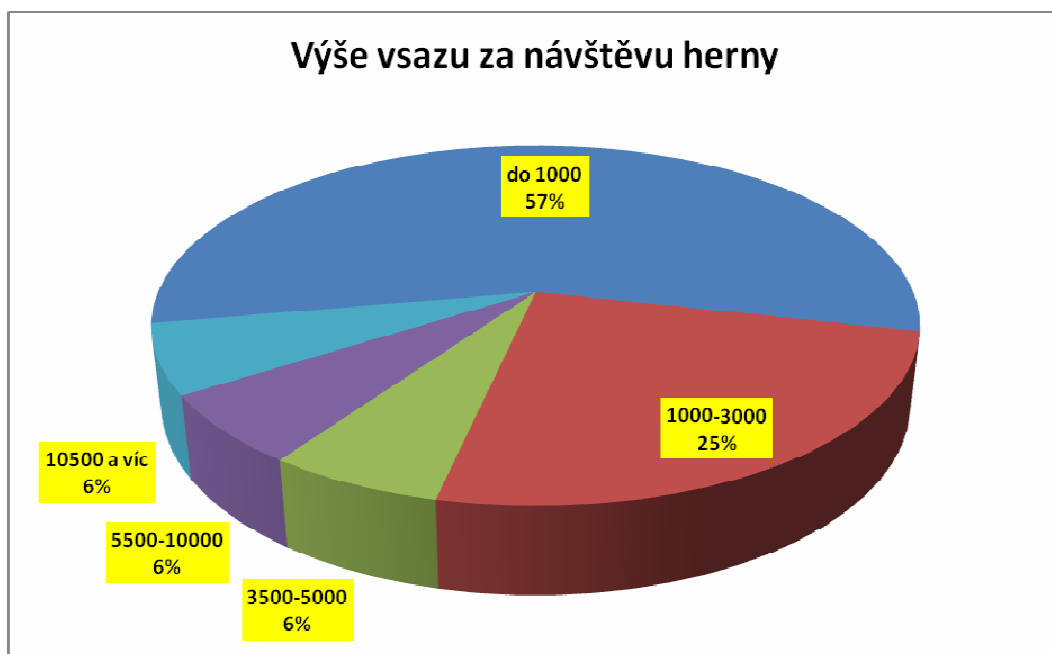
Graf č. 5

Otázka č. 6. Jak často chodíte do herny? Z tohoto grafu mi vyšlo, že hráči chodí do herny – 1x týdně (4 hráči), 1x za 3 týdny (4 hráči), několikrát týdně (4 hráči). S touto otázkou by se dala porovnat i otázka č. 7. Kolik svého volného času trávíte v herně? Na tuto otázku mi většina hráčů neodpověděla a ti co odpověděli, tak tráví v herně několik hodin.

Otázka č. 8. Co Vám hra přináší? Na tuto otázku hráči odpověděli, že jim hra nejvíce přináší radost, zvědavost, uspokojení a jeden hráč odpověděl, že mu hra přináší pocit štěstí. S otázkou č. 8. by se dala porovnat otázka č. 11. Proč jste začal hrát? Na tuto otázku hráči odpověděli, že to chtěli zkusit (5), že je k tomu přivedla zvědavost (8), z recese (2) a z legrace (1).

Graf č. 6.

Otázka č. 9. Kolik jste ochotný dát vsaz?

Z grafu mi vyšlo, že hráči jsou ochotni vsadit nejvíce částku do 1000,- Kč. S touto otázkou č. 9 by se dala porovnat i otázka č. 13. Kolik jste ochotný prohrát? Na tuto otázku odpověděli hráči podobným způsobem jako u otázky č. 9.

Otázka č. 10. Hrajete v místě svého trvalého bydliště? Na tuto otázku odpovědělo 6 respondentů, že ano a 10 respondentů, že ne.

Otázka č. 12. Jak dlouho si již chodíte zahrát? Z odpovědí mi vyšlo, že největší kategorii tvoří hráči od 1 roku do tří let (7), pak hráči, kteří hrají 5 let (5), 10 let (3) a 20 let (1).

Otázka č. 14. Jaká byla Vaše nejvyšší výhra? Toto byla otevřená otázka, na kterou hráči odpověděli takto: výhra do 5000,- Kč (2), výhra 10 000,- Kč (5), výhra 15 000,- Kč (2), výhra 20 000,- Kč (1), výhra 50 000,- Kč (2), výhra přesahující 100 000,- Kč (3) a nulová výhra (1).

5 Diskuse

Ve své práci jsem chtěla zjistit, zda si lidé, kteří navštěvují herny, uvědomují důsledky svého hraní na výherních hracích automatech. Jako podotázku jsem zvolila otázku, zda si klienti herny uvědomují, jaké má hraní dopad na jejich rodinu. Z dotazníků, mi dle mého názoru vyšlo, že v současné době si tento problém nepřipouštějí, neboť většina klientů, která dotazník vyplnila, byli buď svobodní, nebo rozvedení, a tudíž neměli vůči jiným osobám, žádné finanční závazky-starají se pouze sami o sebe. Dále z dotazníků vyplynulo, že hra jim přináší radost, uspokojení, pocit štěstí, ale i zvědavost. Z dotazníků mi dále vyšlo, že většina klientů heren je zaměstnaná. Nejvíce hráčů bylo ve věkové kategorii od 21- 30 let a ve věkové kategorii od 41 – 50 let. Podle mého názoru si většina hráčů to jaké má hraní dopad na jejich rodinu neuvědomuje. Při hraní podle mě myslí jenom sami na sebe, jsou to takový malý sobečci, kteří si neuvědomují, jakým způsobem svojí rodinu ohrožují. Vystavují ji velkému finančnímu riziku. Rodina může díky hráči přijít o veškerý majetek. Nehledě na to, že se ostatní členové rodiny s tím, že mají v rodině patologického hráče, těžko vyrovnávají. Já o tomto problému vím své, neboť můj otec taky nějakou dobu hrál. Nejhorší je, že si člověk závislý na hracích automatech myslí, že má hraní pod kontrolou, ale to je jenom jeho domněnka. Opak je pravdou, ale to gambler nevidí, to vidí pouze ostatní členové rodiny. Nejhorší v tomto případě je, že hráč pokud si myslí, že má všechno pod kontrolou, tak tento problém nechce žádným způsobem řešit. Vždyť se nic neděje – všechno je v naprostém pořádku. Můj otec vždycky, když prohrál a to prohrál pokaždé, protože jsem ještě neviděla člověka, který by vyhrál, tak s celou rodinou nemluvil, jako bychom mi mohli za to, že si byl zahrát. MUDr. Nešpor ve své knize „Už jsem prohrál dost,“ uvádí, že gambler má silnou vůli. Já osobně si myslím, že to není pravda. Ve svém bývalém zaměstnání jsem měla možnost se setkat s několika gamblery, kteří tvrdili, že už nehrajou, že do bedny

nedají ani korunu a jakmile se automaty zapnuly (zde platila vyhláška, která omezovala provoz automatů časově a to od 19 hodin večer) a oni uviděli svítit a blikat citrónky nebo melounky, tak byli ztracení. Myslím si, že by provozování heren v České republice mělo být zakázáno, protože dopad na společnost je děsivý. Spousta lidí si myslí, že se jich tento problém netýká. Já jsem si to myslela také, ale když otec začal hrát, tak jsem se s tímto problémem musela také poprat. Není to nic příjemného. Uvedu zde nějaké příklady zpovědí osob, které měly zkušenost s patologickým hráčem.

První příklad: manželka gamblera:

„Jsem manželka gamblera, manželé jsme 6 let a za těch 6 let jsem prožila neuvěřitelné chvíle plné zoufalství, beznaděje a pak zase šance vzchopení a znovu propad na dno. Závislost jsem u něj rozpoznala celkem brzy, ale když manžel prohrával víc a víc, když mi začal lhát a vymýšlet si neuvěřitelné historky, když se nevracel v noci domů a já jen čekala a doufala, kdy přijde a s čím a snažila se věřit jeho výmluvám, potom už věřit přestanete. Nemůžete věřit žádnému slovu, slibu jak se všechnolepší, plánujete po "vystřízlivění", přišly i pokusy o sebevraždu, uzavření životní pojistky, abychom se my potom měli lépe a pokusy o léčbu byly bez úspěchu. A znova. Závislost mého manžela pronásleduje mě, jeho matku a babičku, které mu vypomáhají ve stavu nouze, děti i když skrytě a i to že se děti snažíme před tím uchránit. Nejvíce ovládlo všechno samozřejmě manžela. Jeho psychický stav se mění ze dne na den, provází ho zdravotní problémy, a aby zvládl dluhy z her, pracuje neustále bez odpočinku už skoro dva roky. Má dvě zaměstnání a přesto, když se dostane z nejhorsího, půjde a bude zase hrát znovu. Nejsm schopná ho přimět k léčbě a ani si nemůžeme léčbu kvůli užití rodiny dovolit, aby podstoupil léčbu, tak jak by mu pomohla, aby šel na 6 týdnů do léčebny a potom docházel na terapie. Jedinou šanci, kterou vidím, je změna zákona, zabrání mu v nejhorsím stádiu jít opět hrát když nebude mít tolik možností, a tak se snad pomaloučku budeme moci vzpamatovat a časem třeba i se doopravdy účinně léčit. To je hlavní důvod proč podepsat tuto petici a

proč bojovat za změnu zákona. A vím, že takhle žijících lidí je mnoho a tu změnu potřebují. Proto vám moc děkuji za vaši snahu a moc držím palce.“⁽¹²⁾

Druhý příklad: tchán gamblera:

„Můj bývalý zeť propadl v jisté době hře na automatech - naivně si myslel, že tím vylepší finanční situaci své rodiny se 4 dětmi. Samozřejmě že dosáhl pravého opaku. Zním ovšem i další případy hráčské závislosti, která v jednom případě vedla až k sebevraždě. Parazitování na hráčské vášni lidí považuji za zvláště odporný a u nás doslova hypertrofovaný způsob podnikání. A proto navrhuji, abychom až do doby, než se to podaří změnit - používali pro Českou republiku označení Hazardistán. Ostatně, hazarduje se tu téměř se vším: s bezpečností lidí, sociálními jistotami, ekologií, zdravotnictvím, zemědělstvím etc.“⁽¹²⁾

Třetí příklad: patologický hráč:

„Dobrý den Jsem patologický hráč. Začal jsem hrát již asi ve 13 - nácti letech. Dnes je mi 29 a již 6 měsíců abstinuji. Šel jsem do léčebny na 3 měsíce, a osobně mi to velmi pomohlo. Dlouho jsem si myslel, že to zvládnou sám, ale nešlo to. Nyní jsem moc rád, že jsem šel na léčbu. Zavislý zůstanu do konce života, dá se jen abstinovat. Jestli jste někdo v podobné situaci, nebojte se navštívit psychiatra a jít do léčebny. Ambulantní léčba vám lidem přímo z ulice moc nepomůže. Dnes si uvědomuji, že stát podporuje provozovatele heren a casin, a proto v jejich prospěch upravuje zákony. Já jako patologický hráč jsem ekonomicky stát podpořil velmi dobře (za dobu hraní jsem prohrál asi cca 2 000 000,- Kč, ale stát mi svým počínáním, že mi nikdo v pubertě nebránil, abych si jako mladistvý zahrál nikoli. Jako většina hráčů, i já jsem několikrát hledal, jak se pomstít, našel jsem chybu v programu, za dva týdny jsem vyhrál asi 300 000,- Kč, ale provozovatelé vyměnili program a za týden měli peníze zpět. Takže nejlepší pomsta je nehrát, tím jim ublížím nejvíc, a zbytečně nepodporuji ekonomiku státu, prostě v jednoduchosti je krása a užitek.“ ABSTINENCI ZDAR!!! Lumír ⁽¹²⁾

Čtvrtý příklad: matka patologického hráče:

„Jsem matkou syna, který propadl hazardu, nemám ani sílu líčit čím vš90 jsme si, jako rodina, prošli. Syn si naštěstí dal říci a nastoupil na léčení do PL v Bohnicích k Prim. MUDr. Nešporovi. Dodnes jsem vděčná za to, že byl přijat na oddělení 31. Cesta k uzdravení bude ještě dlouhá, ale první výsledky se dostavily. Nejtěžší je získat zpět důvěru a gamblerství, to je ohrožení do konce života. I naše město je plné heren tam, kde by mohly být kluby, nízkoprahová zařízení apod. Snaha radních skončila fiaskem - ale alespoň to zkusili.⁽¹²⁾

Z těchto osobních zkušeností několika osob vyplývá, že gamblerství má veliký dopad na celou širokou rodinu. Netrpí jenom gambler, ale i jejich manželky, děti, rodiče. Z mých dotazníků tak jednoznačné výsledky nevzešly. Myslím si, že to bude tím, že většina korespondentů, kteří dotazník vyplňovali, byli svobodní. Tyto osoby nemají většinou žádné větší závazky, nemusejí se o nikoho starat, nemusí v uvozovkách nikoho živit, tudíž si dopad svého hraní v současné době neuvědomují.

6 Závěr

V této práci jsem se pokusila vylíčit problematiku závislosti na hazardních hrách-tedy patologické hráčství. Jak jsem již nastínila v úvodu, je to téma dnes velmi aktuální, tudíž i literatury a zdrojů v oboru je dost. Jedná se však většinou o odborné texty a proto jsem se snažila koncipovat tuto práci tak, aby sloužila a byla lépe srozumitelná běžnému člověku. Snažila jsem se o co nejkomplexnější a přitom nejjednodušší pojetí tohoto problému. Kromě teorie, kterou jsem čerpala z mnoha zdrojů literatury i internetových stránek, má moje práce především praktický přínos.

Hlavním cílem, který jsem si zvolila, bylo, zda si hráči u hracích automatů uvědomují sociální důsledky svého hraní. Myslím si, že z dotazníků vyšlo, že si hráči svoje počínání zatím neuvědomují. Nejsou si vědomi toho, co všechno jim hráčství může způsobit.

Dalším hlavním cílem, jež bych ocenila, aby tato práce splnila, je informovat o problému zejména ty, kteří se sami potýkají s hazardním hráčstvím nebo se v jejich okolí taková osoba nachází. Měla by takové jedince informovat, osvětlit problém, popřípadě nabídnout způsob řešení- intervence, léčba.

Dále jsem v této práci chtěla především varovat všechny ostatní, kteří si myslí, že patologické hráčství není problémem, aby si uvědomili, jak obrovský společenský dopad hazardní hráčství má. Veřejnost by si měla uvědomovat, že je s tímto „ problémem“ něco potřeba udělat, protože samotná vláda s tím, bohužel nic nedělá a může se zdát, že situaci ještě podporuje.

Nezletilí patologičtí hráči, vysoké procento kriminality, blikající nevkusné neony u heren přímo u hlavních ulic v našem městě, to jsou věci, které by měli vézt k zamyšlení každého občana nejen našeho města, ale celého státu, protože ve zbytku ČR je situace obdobná. K tomu, abychom si toto uvědomili a pochopili problém, jsem vedla celou svou práci.

7 Seznam použité literatury

1. VÁGNEROVÁ, M. Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha: 2004, 872s. ISBN 80-7178-802-3
2. NEŠPOR, K. Jak překonat problém s hazardní hrou. Praha: 1996. Sportprag, 106 s.
3. NEŠPOR, K. Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou, Praha: 1999, Sportprag, 104 s.
4. Detektologický slovník, za kolektiv doc. Paeddr. Ludvik EDELSBERGER, 3.vyd. Praha, 2000, 417 s. ISBN 80-86022-76-5
5. Patologické hráčství [online]. [2013-21-01] dostupné z: <http://naposledy.blog.cz/rubrika/patologicke-hracstvi>
6. Bezdomovectví [online]. [2013-22-04] dostupné z: <http://terezicka.sdb.cz/bezdomovectvi/>
7. Patologické hráčství [online]. [2013-21-01] dostupné z: <http://www.evropskezp>
8. NEŠPOR, K. Už jsem prohrál dost. Praha: Sportprag, 2006. 104 s.
9. PRUNNER, P. Psychologie gamblerství. Plzeň: 2008. 120 s.
10. MARHOUNOVÁ, J. Alkoholici, fetišáci a gambleři. 1. vyd. Praha: Empatie, 1995. 112 s. ISBN 80-901618-9-8

11. NEŠPOR, K. Jak překonat hazard: prevence, krátká intervence a léčba. 1.vyd. Praha: Portál, 2011. 160 s. ISBN 978-80-262-0009-3
12. Stop Hazardu! [online]. [2013-20-07] dostupné z: <http://www.stophazardu.cz/index.php/zkusenosti/>
13. MORAN, E. *Varieties of psychological gambling*, Br J Psychiatry 116, 1970, str. 593-597, překl. P. Prunner
14. MORAN, E. *Varieties of psychological gambling*, Br J Psychiatry 116, 1970. 597 s.
15. SCHAFFER a kol. z r. 1997, in: PRUNNER, P. Psychologie gamblerství. Plzeň, 2008. str. 71
16. PRUNNER, P. Psychologie gamblerství. Plzeň: 2008. str. 72
17. VEJROSTA, P. *Patologické hráčství* [online]. [2012-03-20] dostupné na www.obcaneprotizavislostem.cz/news/patologicke-hracstvi-dg-f63-0-mkn-10,
18. Obecně závazná vyhláška č.5/2011 O omezení provozní doby některých sázkových her, loterií a jiných podobných her, a o dalších souvisejících opatřeních
19. Obecně závazná vyhláška č.6/2011 O místním poplatku za provozovaný výherní hrací přístroj, koncový interaktivní videoloterijní terminál a herní místo lokálního herního systému
20. Zákon č.202/1990 Sb., O loteriích
21. Zákon č. 455/1991 Sb. O živnostenském podnikání

22. Idnes.cz/ Budějovice a jižní Čechy [online]. [2013-22-02] dostupné z:<http://Budějovice.idnes.cz/lupicka-prepadla-hernu-0b9/>
23. Ministerstvo financí České republiky. *Ministerstvo financí ČR* [online]. [cit. 2012-20-3]. Ministerstvo financí České republiky, dostupné na <http://www.mfcr.cz/>
24. Ministerstvo financí České republiky, *Přehled výsledků z provozování loterií a jiných podobných her za roky 2007 – 2009*, [online], [cit. 2012-20-3] dostupné na http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/loterie_statistika_56219.html

8 Klíčová slova

Gambler

Patologické hráčství

Recidiva

Prevence

9 Přílohy

Příloha č. 1. – Dotazník

Příloha č. 1.

Dotazník

1. Jste muž či žena?
2. Věková kategorie
3. Jaký je Váš současný rodinný stav?
4. Jste zaměstnaný?
5. Jaké je Vaše zaměstnání?
6. Jak často chodíte do herny?
7. Kolik svého volného času trávíte v herně?
8. Co Vám hra přináší?
9. Kolik jste ochotný dát vsaz?
10. Hrajete v místě svého trvalého bydliště?
11. Proč jste začal hrát?
12. Jak dlouho si již chodíte zahrát?
13. Kolik jste ochotný prohrát?
14. Jaká byla Vaše nejvyšší výhra?

Příloha č. 2.

Seznam heren

Herna Citron

Herna Mariner

Herna Campanula